

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Diplomová práce

**Autorské právo ve spojitosti s hudbou; licenční
smlouvy**

Alois Pivko

Plzeň 2021

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Alois PIVKO**
Osobní číslo: **R16M0203P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Autorské právo ve spojitosti s hudbou; licenční smlouvy**
Zadávací katedra: **Katedra občanského práva**

Zásady pro vypracování

1. Autorské právo a hudba
2. Právní úprava problematiky licenčních smluv
3. Licence obecně
4. Autorskoprávní licenční smlouva
5. Kolektivní správa a licenční smlouvy
6. Další licenční smlouvy užívané ve spojitosti s hudbou
7. Licenční smlouvy spojené s hudbou na internetu
8. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:
viz příloha

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Petra Žikovská**
Katedra občanského práva

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2020**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2021**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 20. července 2020

Čestné prohlášení

„Tímto čestně prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Autorské právo ve spojitosti s hudbou; licenční smlouvy“ vypracoval samostatně pod dohledem vedoucího diplomové práce a za použití řádně uvedené literatury a zdrojů.“

V Plzni, březen 2021

.....
Alois Pivko

Poděkování

Mé poděkování patří především vedoucí této diplomové práce, JUDr. et MgA Petře Žikovské, a to za její odborné vedení, trpělivost, ochotu a cenné rady, které mi při zpracovávání této práce poskytovala.

Seznam použitých zkratek

Autz	zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
LZPS	Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
EP	Evropský parlament
EU	Evropská unie
Sb.	sbírka zákonů
Čl.	článek
Odst.	odstavec
Písm.	písmeno

Obsah

Úvod	1
1. Autorské právo a hudba	2
1.1 Autorský zákon	2
1.2 Autorské dílo	3
1.3 Umělecký výkon	5
1.4 Autor	6
1.5 Výkonný umělec	7
1.6 Zvukový záznam a jeho výrobce	7
1.7 Kolektivní správa práv autorských a souvisejících	8
2. Právní úprava problematiky licenčních smluv	11
2.1 Ústavní předpisy	11
2.2 Mezinárodní předpisy	12
2.3 Právo Evropské unie	14
2.4 Zákonná úprava	15
3. Licence obecně	16
3.1 Pojem licence	16
3.2 Rozlišení licencí podle právotvorných skutečností	17
3.2.1 Smluvní licence	17
3.2.2 Zákonné licence a volná užití	18
3.2.3 Nucená licence	19
3.3 Základní druhy licencí	20
3.3.1 Licence omezené a neomezené	20
3.3.2 Licence výhradní a nevýhradní	22
4. Autorskoprávní licenční smlouva	24
4.1 Vznik licenční smlouvy	24
4.2 Subjekty licenční smlouvy	25
4.3 Účel licenční smlouvy	25
4.4 Předmět licenční smlouvy	26
4.5 Obsah licenční smlouvy	26

4.6	Náležitosti licenční smlouvy.....	27
4.6.1	Formální náležitosti.....	27
4.6.2	Podstatné obsahové náležitosti.....	28
4.6.3	Pravidelné a vedlejší obsahové náležitosti.....	28
4.7	Dispozice s autorskoprávní licencí.....	29
4.7.1	Podlicence.....	30
4.7.2	Postoupení licence.....	31
4.8	Licenční odměna.....	31
4.9	Zánik licenční smlouvy.....	33
4.9.1	Výpověď.....	33
4.9.2	Odstoupení od smlouvy.....	34
4.9.3	Zánik licence v návaznosti na právním nástupnictví.....	35
5.	Kolektivní správa a licenční smlouvy.....	37
5.1	Druhy výkonu kolektivní správy.....	37
5.1.1	Povinná kolektivní správa.....	37
5.1.2	Rozšířená kolektivní správa.....	38
5.1.3	Dobrovolná kolektivní správa.....	38
5.2	Licenční smlouvy uzavírané kolektivními správci.....	39
5.2.1	Hromadná licenční smlouva.....	40
5.2.2	Kolektivní licenční smlouva.....	41
5.3	Nezávislý správce práv.....	42
6.	Další licenční smlouvy užívané ve spojitosti s hudbou.....	44
6.1	Smlouva o dílo.....	44
6.2	Licenční smlouva nakladatelská.....	46
7.	Licenční smlouvy spojené s hudbou na internetu.....	48
7.1	Licence Creative Commons.....	48
7.1.1	Licenční prvky Creative Commons.....	49
7.1.2	Typy licencí Creative Commons.....	50
8.	Závěr.....	53
9.	Cizojazyčné resumé.....	55
10.	Seznam použité literatury a zdrojů.....	56

Úvod

Pro téma autorské právo ve spojitosti s hudbou se zaměřením na licenční smlouvy jsem se rozhodl z důvodu mého blízkého vztahu k hudbě, přičemž i sám hudbu produkuji.

Každá doba přinášela pro hudbu určitá specifika, v té současné bych si dovolil poukázat na dva faktory, které mají vliv na dnešní obraz hudby a hudebního průmyslu. Prvním faktorem je dostupnost nahrávací techniky pro obyčejného člověka, tedy možnost postavit si doma nahrávací studio s počáteční investicí v řádech několika tisíců korun. Druhým faktorem je rozvoj internetu, zejména streamovacích služeb a dalších hudebních platform, kde dochází k masivní globalizaci trhu s hudbou. Nikdy v historii nebylo možné s takovou lehkostí šířit vlastní hudbu do světa, což se také projevuje v nárůstu amatérských interpretů, kteří mají hudbu buď jen jako hobby nebo třeba doufají, že jejich hvězda spočine na Hollywoodském chodníku slávy. V obou případech je však vhodné vnímat i právní stránku tohoto odvětví.

Pro život hudebního autora je stěžejní, aby dokázal svá díla náležitě zhodnocovat a šířit. Pro tento účel tu existuje licenční smlouva. Dostávám se tak k cíli, který v této práci sleduji, a to podat čtenáři určitý teoretický základ k licenčním smlouvám a následně přednést jejich jednotlivé druhy, jež se používají v hudebním průmyslu.

Premisou pro pochopení problematiky licenčních smluv v hudebním průmyslu je vymezení základních pojmů, kterými se zabývá autorské právo. Tomuto věnuji svou pozornost v první kapitole této práce. Ve druhé kapitole nastiňuji prameny relevantní pro licenční smlouvu, které se současně prolínají s prameny autorského práva. Dále se zabývám pojmem licence, tedy závazkovým vztahem vznikajícím na základě licenční smlouvy a rozdělením licencí. Pokračuji ve čtvrté kapitole druhy výkonu kolektivní správy spolu s licenčními smlouvami uzavíranými kolektivními správci, které jsou pro hudební průmysl příznačné. V šesté kapitole popisuji některé další smlouvy používané ve spojitosti s hudbou, konkrétně smlouvu o dílo a licenční smlouvu nakladatelskou. Nakonec se zaměřuji na licence Creative Commons spojenými s hudbou na internetu.

1. Autorské právo a hudba

Autorské právo tvoří součást systému práv k nehmotným statkům, které se týkají velkého okruhu rozličných činností uskutečňovaných ve spojitosti s uměním a kulturou, průmyslem, obchodem nebo vědeckou činností. Současně autorské právo spadá do soukromoprávní soustavy práv duševního vlastnictví, kdy v užším slova smyslu pokládáme autorské právo za takovou část právního řádu, která upravuje právní vztahy vzniklé při tvorbě a užití autorského díla, čímž jsou například umělecká a vědecká díla, databáze, počítačové programy atd. Vedle toho existují i práva související s právem autorským, které mají za předmět ochrany umělecké výkony, zvukové záznamy, zvukově-obrazové záznamy a vysílání. Pokud bychom propojili práva souvisejících s právem autorským a zvláštní právo pořizovatele databáze pod pojem autorské právo, hovoříme tak o autorském právu v širším smyslu slova.¹

Jak je hudba spojena s autorským právem? Když pomínu popis fenoménu hudby obecně, pro potřeby této práce mám hudbou na mysli vlastně vše, co se týká hudebního díla tedy jednoho z předmětů ochrany autorského práva a je relevantní z pohledu práva. Pro pochopení vztahů, ve kterých se může hudební dílo ocitnout, je vhodně si nejprve představit základní pojmy. Ty nám později také pomohou se lépe orientovat v problematice licenčních smluv s hudbou spojených.

1.1 Autorský zákon

Základním pramenem autorského práva je Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů jinak také autorský zákon. Primárním předmětem tohoto zákona je ochrana autora a některých dalších osob, kterým autorský zákon zaručuje autorská práva a práva s právem autorským související. Pojetí autorských práv vychází z koncepce přirozených subjektivních práv, kdy stát jejich existenci pouze uznává, nikoliv přiznává a dohlíží

¹ FALADOVÁ, Adéla. Autorské právo v praxi. Praha: FCC Public, 2015. ISBN 978-80-86534-26-8, s.7.

na jejich výkon a ochranu.²

1.2 Autorské dílo

Jednou z možností, jak lze označit vlastnosti autorského díla je, že „*autorské dílo lze do nekonečna rozmnožovat bez újmy na své podstatě a že ke každé kopii díla má autor právo, jež jsou obdobná právům vlastnickým.*“³

V §2 odst. 1 Autz nalezneme pojmové znaky, jejíž kumulativní splnění je nutné k tomu, aby se výtvor duševní činnosti dal považovat za autorské dílo:

- a) jedná se o dílo literární či jiné dílo umělecké nebo o dílo vědecké
- b) je jedinečné
- c) je výsledkem tvůrčí činnosti autora
- d) je vyjádřeno v objektivně vnímatelné podobě.

Výše zmíněné lze pokládat za pozitivní část zákonné definice autorského díla. Negativní zákonné vymezení je obsaženo v odst. 6 téhož paragrafu, kde je uvedeno, že o autorské dílo se nejedná například v případě samotné myšlenky, námětu díla či postupu.

Když se blíže zaměříme na pojmové znaky, ze zákona je zřejmé, že existují dvě základní kategorie autorských děl, dílo vědecké a dílo umělecké, jehož podkategorii je dílo literární. Hudební dílo spadá pod dílo umělecké, přičemž zároveň se objevuje v § 2 odst. 2 Autz i v demonstrativním výčtu děl.

Co se týče tvůrčí činnosti autora, „vytvořením“, resp. tvorbou se myslí činnost nezaměnitelného osobitého rázu.⁴ Onu jedinečnost lze chápat jako požadavek

² SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-386-5, str. 54.

³ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-386-5, str. 66

⁴ TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. §2 [Autorské dílo]. In: TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, str. 7.

originálnosti tvůrčí činnosti, spočívající „ve statistické jedinečnosti a v tomto smyslu i její neopakovatelnosti.“⁵ Na požadavku jedinečnosti lze ilustrovat rozdíl autorského díla od vynálezu, který může objevit kdokoliv, a ten kdo tak učiní jako první, má právo priority. Jednoduše řečeno, vynález žárovky ve své podstatě čekal na objevení, oproti tomu skladbu Beat it od Michaela Jacksona nikdo jiný vytvořit nemohl.

Vyjádření v objektivní vnímatelné podobě nám zakládá podmínku prosté vnímatelnosti lidskými smysly. Jednat se tak může typicky o CD, které hraje posluchači v autě či zápis not, ale postačí i skladba předvedená umělcem na koncertě.⁶

V § 2 odst. 1 je dále stanoven definiční pojem autorského díla spočívající v jeho trvalosti nebo dočasnosti, ze kterého vyplívá možnost existence autorského díla i bez hmotného nosiče. Z pohledu práva je tedy zahráná hudební skladba pokládána za autorské dílo i bez toho, aby došlo k jejímu zachycení (z hlediska dokazování by to ovšem bylo významné).⁷ Hmotný nosič autorského díla je dle OZ hmotnou věcí⁸ oproti autorskému dílu chráněnému speciální úpravou autorského zákona. To se typicky promítne v situaci, kdy třetí osoba nabyde vlastnické právo k CD s hudební skladbou, ale už nenabyde oprávnění k výkonu práva skladbu užít.⁹ Vznik autorských práv se pojí s okamžikem vyjádření díla v podobě, která je objektivně vnímatelná, resp. s okamžikem, kdy dojde k jeho zhmotnění. Není třeba žádných formálních kroků jako třeba registrace.

Nakonec bych jen poukázal na skutečnost, že autorský zákon chrání i dílčí fáze tvorby autorského díla.¹⁰

⁵ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-386-5, str. 73.

⁶ TELEČEK, Ivo. *Pojmové znaky duševního vlastnictví*. [Praha]: C.H. Beck, 2012. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-425-4, str. 153.

⁷ CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. § 2 [Autorské dílo]. In: CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. Autorský zákon. 5. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, str. 3.

⁸ Ust. §496 (1) občanského zákoníku: Hmotná věc je ovladatelná část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu.

⁹ Jedině, že by autor spolu s CD udělil osobě příslušnou licenci.

¹⁰ Dle ust. §1 odst. 3 Autz

1.3 Umělecký výkon

Úprava týkající se uměleckého výkonu se nachází v § 67 odst. 1 AutZ, kde je stanoven demonstrativní výčet takových nehmotných statků, jde např. o výkon zpěváka, tj. jeho zpěv, kterým zpívá hudební dílo s textem, event. bez textu; výkon hudebníka, tj. jeho hra na hudební nástroj, kterým hraje hudební dílo; u tanečníka (obdobně) atd.¹¹

Charakter práv výkonných umělců k jejich uměleckým výkonům se řadí do třídy práv absolutní povahy a jsou svou povahou příbuzná autorskému právu. Příbuzná proto, protože jsou svou právní povahou odvislá od autorských práv¹². Zpravidla neexistuje umělecký výkon bez uměleckého díla (vědecké dílo sem nepatří).¹³ Kdykoliv je vyjádřen umělecký výkon vnímatelným způsobem, dochází k provedení díla, přitom při opakování téhož výkonu se při každém novém výkonu jedná o nové provedení díla, a to i v případě, že jde o stejného výkonného umělce. Umělecký výkon, kterým reinterpretuje umělec na jevišti určité umělecké dílo je individuální a osobitý projev osobnosti umělce.¹⁴ Dva zpěváci tedy nezaspívají stejnou píseň stejně, dva herci nezahrají stejnou roli stejně.

Na závěr této kapitoly bych ještě rád poukázal na jednu zvláštní výjimku při provádění výtvorů tradiční lidové kultury. Tyto předměty nepožívají autorskoprávní ochrany, jde o výjimku danou zákonem, přesto osoba interpretující taková díla je výkonným umělcem.¹⁵ Hraní lidové písně umělcem na koncertě je tedy možné bez jakéhokoli omezení, což se mi jeví jako ta největší pocta pro autory takových děl.

¹¹TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 67 [Umělecký výkon a výkonný umělec]. In: TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, str. 736.

¹² Legální termínem pro práva „příbuzná“ jsou „práva související“.

¹³ Výjimkou, kdy jde o umělecký výkon i bez uměleckého díla, je výkon artisty. Nejedná se totiž o interpretaci určitého uměleckého díla, ale o pouhou demonstraci fyzické a technické zdatnosti.

¹⁴ TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 67 [Umělecký výkon a výkonný umělec]. In: TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, str. 736.

¹⁵ Tamtéž str. 736.

1.4 Autor

Autorský zákon při vymezení autora ve svém ustanovení §5 odst. 1 vychází z kontinentálního pojetí *objektivní pravdivosti autorství*¹⁶. V tomto pojetí je originárním subjektem vždy člověk, jenž dílo vytvořil, tedy člověk schopný tvůrčí činnosti. Oproti tomu osoba nenadaná takovou schopností nebo osoba nepodílející se na vzniku díla pomocí takových schopností nemůže být autorem. Takové negativní vymezení se vztahuje jednak na právnickou osobu, dále pak na osoby, které např. daly jen ke stvoření díla podnět, poskytli pomoc technické, administrativní či odborné povahy. Přesto takovým osobám nezřídka prospívají zákonné licence nebo zákonná oprávnění k výkonu majetkových autorských práv, typicky se tak děje u zaměstnaneckých děl, děl na objednávku či děl soutěžních.¹⁷

Autor je celý svůj život majitelem výlučných osobnostních a majetkových práv autorských. Ke zcizení výlučných majetkových práv může dojít jen v jediném případě, a to v případě smrti autora, protože výlučná majetková práva tvoří součást pozůstalosti. Mohou tedy přejít na dědice nebo jiného právního nástupce.¹⁸

Vznik autorského práva je spojen s okamžikem, kdy bylo dílo vyjádřeno v libovolné vnímatelné formě. Zaznamenání díla do hmotného substrátu či registrace nejsou zapotřebí, vznik autorského práva je ryze bezformální.¹⁹

Svou povahou není vytvoření díla právním jednáním, ale jinou právní skutečností, vzniklou na faktickém uměleckém či vědeckém základu. Autor se pokládá za tvůrce díla, i když nechtěl jeho vznik zapříčinit. Zde tak hovoříme o objektivním charakteru volního jednání. Není tedy rozhodné, jestli je osoba (plně) svéprávná, či měla vůli právně jednat.²⁰ Žák základní školy při hodině výtvarné výchovy je i z právního hlediska tím pádem autorem. Nezáleží tak ani na uměleckém přínosu daného

¹⁶ Jinak také zásada materiální pravdy.

¹⁷ TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. § 5 [Autor]. In: TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, str. 90.

¹⁸ Tamtéž, str. 90.

¹⁹ Tamtéž, str. 90.

²⁰ Tamtéž, str. 90.

díla.

1.5 Výkonný umělec

Principiálně je postavení výkonného umělce a autora obdobné. Legální definici toho, kdo je výkonný umělec najdeme v § 67 odst. 2 Autz: „*Výkonný umělec je fyzická osoba, která umělecký výkon vytvořila.*“ Autz při vymezení originárního majitele práva výkonných umělců vychází ze zásady materiální pravdy původcovství, tedy obdobně jako v případě vymezení originárního majitele autorských práv. Současně i existence uměleckého výkonu je založena na tvůrčí způsobilosti výkonného umělce, ovšem tentokrát nikoliv na způsobilosti dílo vytvořit, ale reinterpretovat. Pro vytvoření uměleckého výkonu a vytvoření díla platí pravidla dokonce zcela totožné (viz kapitola 1.4).²¹

1.6 Zvukový záznam a jeho výrobce

Kromě autora a výkonných umělců mohou mít práva k nahrávce i výrobci zvukových záznamů. O právech výrobců zvukových záznamů hovoří Autz jako o právech souvisejících s právem autorským. Jedná se o nemotná práva ryze majetková, bez jakýchkoliv osobnostních práv, jejichž předmětem je zvukový záznam. Legislativní úprava zvukového záznamu a jeho výrobce se nachází v § 75 odst. 1 resp. 2 Autz. Dle zmíněného ustanovení je zvukový záznam „*výlučně sluchem vnímatelný záznam zvuků výkonu výkonného umělce či jiných zvuků, nebo jejich vyjádření.*“ Z uvedeného plyne, že nemusí jít výlučně o záznam výkonného umělce, ale může jít např. i o zvuky ulice, zvířat, lesa neboli zvuků, které nemají žádnou vazbu na díla chráněná autorským právem.²²

Důležité je rozlišovat mezi pojmy zvukový záznam a hmotné zachycení, když hmotné zachycení je prostý hmotný substrát, na kterém je záznam zachycen. Půjde tak

²¹ TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 67 [Umělecký výkon a výkonný umělec]. In: TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, str. 736.

²² TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 75 [Zvukový záznam a jeho výrobce]. In: TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, str. 779.

typicky gramofonovou desku, magnetofonovou kazetu, CD.²³ Naproti tomu zvukový záznam je věcí nehmotnou dle § 496 odst. 2 OZ, z čehož plyne mimo jiné i jejich licenční využitelnost, dále se u nich uplatňuje tzv. translativní převod práv²⁴. Svou právní povahou se staví na roveň zvukově-obrazovým záznamům (§ 79 Autz) a rozhlasovému a televiznímu vysílání (§ 83 Autz). Rozdíl zvukového záznamu oproti uměleckým dílům a výkonům je v tom, že jde o plody nikoliv činnosti tvůrčí, nýbrž hospodářské (výrobní). Není tak vázán na osobu tvůrce. Když se tedy hlouběji podíváme, z jakých složek se skládá hudební skladba, existují zde celkem tři, z hlediska práva samostatné, nehmotné statky: hudební dílo, umělecký výkon, kterým se hudební dílo provádí a zvukový záznam toho výkonu.²⁵

Dle § 75 odst. 2 Autz je výrobcem zvukového záznamu „*fyzická nebo právnická osoba, která na svou odpovědnost poprvé zaznamená zvuky výkonu výkonného umělce či jiné zvuky, nebo jejich vyjádření, nebo pro kterou tak z jejího podnětu učiní jiná osoba.*“ Není důležité, jestli se jedná o činnost uskutečňovanou na základě živnostenského oprávnění nebo bez takového oprávnění. Stejně tak není rozhodné, jestli je výrobce zvukového záznamu podnikatel. Jedná se o faktickou činnost, kde je ovšem nutné zdůraznit, že pokud byl vyroben zvukový záznam osobou v rámci jejího pracovního vztahu (tedy plnila tak jí svěřené pracovní úkoly), majitelem práva výrobce bude jeho zaměstnavatel, neboť právě on tak činí na svou odpovědnost.²⁶

1.7 Kolektivní správa práv autorských a souvisejících

V aktuálním systému autorského práva stále více stoupá důležitost kolektivní správy autorských práv a práv souvisejících. Mezi definiční znaky kolektivní správy patří podle Autz její účel, a to sice „*uplatňování a kolektivní ochrana majetkových práv autorských a majetkových práv souvisejících s právem autorským a umožnění*

²³ Zákon zde mluví o rozmnoženinách zvukového záznamu

²⁴ Jde o úplný převod práv, kdy původní nositel pozbývá práva ve prospěch nabyvatele.

²⁵ TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. § 75 [Zvukový záznam a jeho výrobce]. In: TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 779.

²⁶ Tamtéž, s. 779.

zpřístupňování předmětů těchto práv veřejnosti.“²⁷ V určitých případech by autoři a ostatní nositelé práv dokázali bez kolektivního správce jen velmi těžko vykonávat a chránit svá práva, proto kolektivního správce pověří, aby jejich práva spravoval místo nich. Ten na tomto základě uděluje oprávnění k užití evidovaných děl nebo jiných předmětů ochrany a vybírá za to poplatek, který je potom přerozdělován ku prospěchu nositele práv²⁸.²⁹ Tedy místo toho, aby například autor hudební skladby byl nucen uzavřít licenční smlouvu s jednotlivými hudebními kluby, které takovou skladbu zařadily do svého programu, kolektivní správce tak zjednodušeně řečeno učiní za něj.

Kolektivní správa není obecně pro nositele práv povinná, nositel může svá práva spravovat samostatně. Výjimku tvoří práva kolektivně spravovaná, u kterých je jejich individuální výkon vyloučen (§ 97d Autz). V takovém případě je právním titulem zákon, jinak se bude jednat o smlouvu. Současně je třeba zdůraznit, že ani v jednom z těchto případů nedochází ke převodu autorských práv mezi nositelem a kolektivním správcem, ten pouze daná práva hospodářsky zhodnocuje.³⁰

Jak již bylo naznačeno, předmětem výkonu kolektivní správy mohou být pouze zveřejněná nebo ke zveřejnění nabídnutá díla, dále pak umělecké výkony, zvukové nebo zvukově obrazové záznamy dle taxativního výčtu obsaženém v § 95 odst. 1 Autz.

K dnešnímu dni eviduje Ministerstvo kultury ČR celkem šest kolektivních správců.³¹ Z toho jsou pro hudební průmysl relevantní tři.

OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z.s., který je ze

²⁷ Dle § 95 odst. 2 Autz

²⁸ V § 95 odst. 3 Autz je stanoveno, že nositelem práv se rozumí osoba, které přísluší majetkové právo autorské nebo související s právem autorským, výkon majetkových práv k dílu, nebo ze smlouvy výhradní oprávnění k výkonu práva kolektivně spravovaného po celou dobu trvání majetkových práv a s právem poskytnout podlicenci alespoň pro území České republiky.

²⁹ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-386-5, str. 294

³⁰ TELEČEK, Ivo, TŮMA, Pavel. § 95 [Kolektivní správa]. In: TELEČEK, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 869.

³¹ Organizace oprávněné k výkonu kolektivní správy práv - mkcr.cz. Ministerstvo kultury České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/organizace-opravnenek-vykonu-kolektivni-spravy-prav-692.html>

všech kolektivních správců nejstarší a největší. Založen byl už v roce 1919 samotnými autory. Za předmět činnosti má správu autorských práv k hudebním dílům s textem nebo bez textu a k jiným autorským dílům dle Autz.³²

INTERGRAM, nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově-obrazových záznamů, z.s. INTEGRAM se zaměřuje na správu práv výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů.³³ Na rozdíl od OSA se tedy stará o ochranu práv souvisejících s právem autorským, nikoliv přímo práv autorských.

Ochranná asociace zvukařů – autorů, z.s. (OAZA), které přísluší správa majetkových práv autorských k dílům vytvořených mistry zvuku.³⁴

³² O nás | OSA.CZ. Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním | OSA.CZ [online]. Dostupné z: <https://www.osa.cz/kdo-jsme/o-nas/>

³³ INTERGRAM - Nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů. [online]. Dostupné z: <http://www.dusevnivlastnictvi.cz/index.php/cz/ministerstvo-kulturny-cr/intergram-nezavisla-spolecnost-vykonnnych-umelcu-a-vyrobcu-zvukovych-a-zvukove-obrazovych-zaznamu>

³⁴ Ochranná Asociace Zvukařů - Autorů. [online]. Dostupné z: <http://www.dusevnivlastnictvi.cz/index.php/cz/ministerstvo-kulturny-cr/ochranna-asociace-zvukaru-autoru>

2. Právní úprava problematiky licenčních smluv

V rámci teorie práva rozlišujeme prameny ve formálním a materiálním smyslu. S materiálními prameny je spojena otázka původu práva ve společnosti, kdy východiskem může být buď přirozenoprávní teorie nebo teorie sociologická. Tedy buď považujeme právo za systém lidstvu vrozený či systém lidmi vytvořený. Za prameny ve formálním smyslu bereme určité formy, které jsou nositeli právních norem. Podstatné jsou pro nás především vnitrostátní normy ústavní a zákonné. Dále pak právo Evropské unie harmonizující národní normy a prameny mezinárodního práva.³⁵

2.1 Ústavní předpisy

Relevantní pro právo duševního vlastnictví obecně je především Listina základních práv a svobod, ústavní zákon č. 2/1993 Sb., a to konkrétně článek 11, kde je založeno veřejné subjektivní právo vlastnit majetek. Takové právo přísluší nejen občanům České republiky, ale i zahraničním osobám včetně osob právnických.³⁶ Přitom je ještě potřebné zmínit, že pojem majetku je zde chápán v „širokém slova smyslu vlastnění jakéhokoli předmětu, který je alespoň potenciální majetkovou hodnotou, ať hmotnou, nebo nehmotnou.“³⁷ Patří sem tedy například i zvukový záznam zpěváka, jakožto předmět nehmotný. Dále pojem majetku v ústavněprávní rovině zahrnuje statky, které nejsou nebo nemusí být předmětem soukromoprávních vztahů dle § 118 odst. 1 občanského zákoníku.³⁸ Postačí, jestliže má takový předmět, byť jen potenciální majetkovou hodnotu a bude chráněn na ústavní úrovni.³⁹

V čl. 26 Listiny je stanoveno právo na provozování hospodářské činnosti. To se projeví například v případě zhodnocení majetkových autorských práv či při hospodářské činnosti výrobců zvukových záznamů. Na rozdíl od podnikání, kterým se

³⁵ KNAPP, Viktor. Teorie práva. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 1995. ISBN 80-7179-028-1 str. 129.

³⁶ Dle čl. 42 odst. 2 LZPS

³⁷ TELEČEK, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3. Str. 73.

³⁸ § 118 odst. 1. - *Předmětem občanskoprávních vztahů jsou věci, a pokud to jejich povaha připouští, práva nebo jiné majetkové hodnoty.*

³⁹ TELEČEK, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3, str. 74.

podle občanského zákoníku rozumí „*soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem zisku,*“⁴⁰ je hospodářská činnost pojmem širším. Je tomu tak, protože hospodářská činnost nemusí nutně být vykonávána za účelem dosažení zisku. Může se tak jednat o jakékoliv formy nakládání s věcmi nebo právy jako například užívání, rozmnožení, braní plodů atd. a přitom toto nakládání nemusí být činěno jako podnikání.⁴¹

Dalším důležitým veřejným subjektivním právem obsaženým v Listině je právo k výsledkům tvůrčí duševní činnosti, obsaženým v čl. 34. Toto právo musí být chráněno současně zákony, konkrétně se tak děje skrze zákony týkající se průmyslových práv, autorským zákonem – právo autorské, právo výkonných umělců k jejich uměleckým dílům/výkonům, některými veřejnoprávními předpisy.⁴²

Jako poslední ústavně zaručená práva bych zmínil svobodu myšlení, svědomí, náboženského vyznání spolu se svobodou vědeckého bádání a umělecké tvorby, obsaženými ve čl. 15 odst. 1 a 2 Listiny. Důležité jsou z toho hlediska, že pro naplnění účelu nehmotného statku je potřebné, aby byla například hudební nahrávka dostupná veřejnosti. Může se tak díť od prodeje CD až po zveřejnění na některé ze streamovacích služeb na internetu. S tímto souvisí i svoboda projevu obsažená v čl. 17 Listiny.⁴³

2.2 Mezinárodní předpisy

Mezinárodní dohody zpravidla nemívají za předmět úpravy licenční smlouvy, jejich úprava tak zůstává v rukou národních zákonodárství. Je ovšem vhodné zmínit alespoň některé mezinárodní úmluvy týkající se práv autorských a práv jim příbuzných.

Na základě čl. 10 a 10a Ústavy České republiky⁴⁴ se mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikací udělil parlament souhlas, stávají součástí právního řádu a zároveň

⁴⁰ § 420 zákona č.89/2012 Sb. OZ

⁴¹ PAVLÍČEK, Václav. *Ústavní právo a státověda*. 3. vydání. Praha: Leges, 2020. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-468-8, str. 623.

⁴² TELEČ, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3, str. 68.

⁴³ Tamtéž, str. 71.

⁴⁴ Zákon č. 1/1993 Sb.,

pokud mezinárodní smlouva stanoví něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouvy.

Nejstarší mezinárodní smlouvou týkající se autorského práva je Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl, její vznik je spojen s rokem 1886. Tehdejším Československem byla přijata v roce 1921 a Česká republika je aktuálně vázaná zněním pařížské revize učiněné v roce 1971. Při pohledu na mapu signatářů je vidět, že jen naprostá menšina států světa na tuto mezinárodní smlouvu nepřistoupila. Správcem Bernské úmluvy je Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO) společně s organizací UNESCO a Mezinárodním úřadem práce. Bernská úmluva například zakotvila zásadu teritoriality, podle které se použije právních předpisů toho státu, kde je uplatňována ochrana autorského práva. Dále je vhodné zmínit zásadu asimilace, na základě které jsou zaručena práva na ochranu autorům různých členských států ve stejné míře jako občanům takových států. Nakonec kromě zásady minimální ochrany autorských práv zavedla Bernská úmluva tzv. třístupňový test, jenž je součástí celé řady dalších mezinárodních smluv o duševním vlastnictví.⁴⁵

Pod záštitou organizace UNESCO vznikla v roce 1952 v Ženevě Všeobecná úmluva o autorském právu. Česká republika se stala signatářem v roce 1960. Významnost úmluvy lze spatřovat hlavně v tom, že zavedla označení „*Copyright*“ (©), používaného předtím výhradně v USA. Tzv. *copyrightová doložka* založila ochranu autorů i v zemích vyznávajících princip neformální ochrany⁴⁶ (USA reprezentuje princip ochrany formální).⁴⁷

K dalším mezinárodním dohodám, kterými je Česká republika vázaná jsou Dohoda o obchodních aspektech práva k duševnímu vlastnictví (Dohoda TRIPS) spravovaná Světovou obchodní organizací, internetové smlouvy z roku 1996, kam se řadí smlouva o právu autorském WIPO (World Intellectual Property Organization) a

⁴⁵ RADVANOVÁ, Senta, Jiří ŠVESTKA a Jan DVOŘÁK. *Občanské právo hmotné. 5.*, jubilejní aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. ISBN 978-80-7357-465-9, str. 167-168.

⁴⁶ Při uplatňování neformální ochrany není třeba činit žádné formální kroky k tomu, aby právo autora požívalo ochrany státu.

⁴⁷ RADVANOVÁ, Senta, Jiří ŠVESTKA a Jan DVOŘÁK. *Občanské právo hmotné. 5.*, jubilejní aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. ISBN 978-80-7357-465-9, str. 168.

nakonec bych zmínil smlouvu WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech.⁴⁸

2.3 Právo Evropské unie

Vzhledem k členství České republiky v Evropské unii je oblast autorského práva harmonizována právem EU, především právem sekundárním – nařízením a směrnicemi. Licenčních smluv se ovšem dotýkají jen velmi okrajově, přesto bych si dovolil zmínit alespoň některé z nich.

- Směrnice EP a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem (kodifikované znění směrnice 92/100/EHS) (Official Journal L 376/28, 27/12/2006)

Tato směrnice zavádí například povinnost promítnout do národního právního řádu úplatnost zákonné licence ve veřejných knihovnách za pronájem a půjčování.⁴⁹

- Směrnice EP a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících (kodifikované znění směrnice 93/98/EHS) (Official Journal L 372/12, 27/12/2006)

Dle Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl spolu s Mezinárodní úmluvou o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů rozhlasových organizací (Římská úmluva) se stanovila minimální doba ochrany práv, ke kterým se vztahují. Ta byla stanovena na 50 let, ovšem moment, od kterého se tato doba počítala, se v členských státech různil. Zmíněná směrnice zavedla nově dobu 70 let u ochrany autorských majetkových práv od smrti autora. U práv souvisejících (výkonných umělců) bylo stanoveno 50 let po události, od které lhůta běží, například

⁴⁸ Mezinárodní | Úřad průmyslového vlastnictví. Úřad průmyslového vlastnictví [online]. Copyright © Úřad průmyslového vlastnictví. [cit. 12.03.2021]. Dostupné z: <https://upv.gov.cz/informacni-zdroje/pravni-predpisy/mezinarodni>

⁴⁹ Nařízení a směrnice EU o autorském právu a právech souvisejících s právem autorským – mkcr.cz. Ministerstvo kultury České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/narizeni-a-smernice-eu-o-autorskem-pravu-a-pravech-souvisejicich-s-pravem-autorskym-695.html>

podání výkonu.⁵⁰

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Official Journal L 167, 22/06/2001 p. 10-19)

Zde si klade směrnice za úkol upřesnění a implementaci závazků z Internetových smluv WIPO.⁵¹

- Nařízení evropského parlamentu a rady (es) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)

Sjednocení kolizních norem států EU je obsaženo v tomto nařízení. Přednostně se uplatňuje smluvní volba práva. V případě, kdy se strany nedomluví na použití určitého právního řádu, bude se smlouva řídit právním řádem státu, kde je obvyklé místo bydliště té osoby, pro kterou je plnění ze smlouvy charakteristické. To bude tedy i případ licenčních smluv.⁵²

2.4 Zákonná úprava

S účinností nového občanského zákoníku přešla obecná úprava licence z Autz právě do § 2358-2370 OZ, která dopadá na všechny předměty duševního vlastnictví. Autorskoprávní licenci se pak OZ věnuje v ustanoveních § 2371–2386. Co se týká licence majetkových práv, ta je upravena pro výkonné umělce, pořizovatele zvukového či zvukově obrazového záznamu, televizní vysílatele a pořizovatele databáze v § 2387–2389 OZ.⁵³

⁵⁰ Nařízení a směrnice EU o autorském právu a právech souvisejících s právem autorským – mkcr.cz. Ministerstvo kultury České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/narizeni-a-smernice-eu-o-autorskem-pravu-a-pravech-souvisejicich-s-pravem-autorskym-695.html>

⁵¹ Tamtéž

⁵² Tamtéž

⁵³ SRSTKA, Jirí, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-386-5, str. 161

3. Licence obecně

3.1 Pojem licence

Výraz „licence“ se používá v právu duševního vlastnictví a v rámci nehmotných práv ve významu „svolení (souhlas) čili oprávnění k využívání nehmotného statku jinou osobou, aniž dochází k jeho zcizení“.⁵⁴ Takový souhlas může dát jediné osoba, která je vlastníkem dispozičního práva k licencovanému předmětu. Oproti tomu ve veřejném právu se pojem licence spojuje s veřejnoprávním oprávněním, státní koncesí k výkonu určité činnosti neboli individuálním správním aktem. Zde je ovšem zapotřebí rozlišovat uvedené pojmy, protože koncese se na rozdíl od licence nedá jinému postoupit.⁵⁵

V ustanovení § 2358 odst. 1 OZ stojí, že licenci poskytuje poskytovatel nabyvateli licenční smlouvou, a to v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu.

Na základě nepřevoditelnosti osobnostních a majetkových autorských práv dle Autz (dle ust. §11 odst. 4, resp. § 26 odst. 1), je licenční smlouva jediným nástrojem, který umožňuje autorovi smluvně nakládat s jeho dílem.⁵⁶ Teorie zde mluví o tzv. *konstitutivním převodu*, kdy dochází k ponechání autorských práv autorovi za současné konstituce práva užívacího osobě rozdílné od autora. Jinak je tomu u některých práv souvisejících s právem autorským, tam se pro změnu potýkáme s tzv. *translativním převodem*, tedy úplným převodem práv, kdy původní nositel pozbývá práva ve prospěch nabyvatele.^{57 58}

⁵⁴ TELEČ, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3, str. 97.

⁵⁵ Tamtéž, str. 97

⁵⁶ Výjimku tvoří dispozice s autorskými právy v dědické smlouvě při smrti nositele práv.

⁵⁷ SRSTKA, Jirí, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘIČHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-386-5, str. 159.

⁵⁸ Licence je často přirovnávána k nájmu, tedy užívání cizí hmotné věci za úplaty nebo k výpůjčce a výprose, jakožto bezúplatného užívání cizí hmotné věci.

3.2 Rozlišení licencí podle právotvorných skutečností

Existuje vícero právotvorných skutečností, na jejichž základě vznikají licence. První kategorií je smluvní licence neboli licenční smlouva. Zde licence vzniká z vůle autora spolu s jeho souhlasem uzavřením takové smlouvy. Druhou a současně protichůdnou kategorií je bezesmluvní licence, pod kterou spadá zákonná licence, volné užití díla a nucená licence (někdy braná jako zvláštní kategorie). Tyto lze ještě rozdělit na úplatné a bezúplatné. V kontrastu se smluvní licencí, u bezesmluvní licence se už souhlas autora nevyžaduje a vzniká zde povinnost autora strpět omezení výkonu jeho práv.

3.2.1 Smluvní licence

Na základě licenční smlouvy vzniká licenční oprávnění osobě rozdílné od autora k výkonu práva duševního vlastnictví. K převodu oprávnění zde dochází z vůle autora, přičemž se to netýká osobnostních práv autora, ta jsou již svou povahou nepřevoditelná, ale týká se to převodu práv majetkových. Do osobnostních práv autora lze zasáhnout jen na základě souhlasu autora.⁵⁹ Pokud by tedy výkon majetkových práv k dílu zasáhl do autorových osobnostních práv, musí zde existovat výslovné povolení k takovému jednání.⁶⁰

Samotný souhlas ovšem nemůže nahradit licenční smlouvu. Souhlas se uděluje společně s licencí, byť v licenční smlouvě nemusí být explicitně uveden. Zmíněné lze dovozovat z ust. § 555 OZ.⁶¹

⁵⁹ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání.* Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-386-5, str. 45.

⁶⁰ Jako třeba v případě užití díla ve změněné podobě.

⁶¹ HANDLAR, Jiří. § 555 [Základní interpretační vodítko; disimulace]. In: BÍLKOVÁ, Jana, ČERNÝ, Michal, ČUHELOVÁ, Kateřina, DAVID, Ludvík, DÁVID, Radovan, DOBROVOLNÁ, Eva, FOJTÍK, Lumír, HANDLAR, Jiří, HAVLAN, Petr, HOLEJŠOVSKÝ, Josef, HORECKÝ, Jan, HULMÁK, Milan, HURDÍK, Jan, HRDLÍČKA, Miloslav, KOUKAL, Pavel, LASÁK, Jan, LAVICKÝ, Petr, LAZÍKOVÁ, Jarmila, LEBEDA, Martin, PODIVÍNOVÁ, Martina Kuloglija, PONDIKASOVÁ, Tereza, RONOVSKÁ, Kateřina, RUBAN, Radek, ŠEVČEK, Marek, TŮMA, Pavel, VÍTEK, Jindřich. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654).* 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1986.

Licence vzniká především z dvoustranného právního jednání, jehož předmětem je nakládání s majetkovým právem. Rozhodným okamžikem je uzavření licenční smlouvy, tedy přijetí nabídky (dle ust. § 1745 OZ). Z hlediska právní úpravy se kromě obecné úpravy použije i speciální úprava obsažená v OZ. Specifikem například je, že návrh na uzavření smlouvy je neadresný, tedy je adresován neurčitému počtu potenciálních nabyvatelů, dle § 2373 odst. 1 OZ. To se uplatní zejména u děl nabízených na internetu, kdy se zde typicky objevuje odkaz na licenční podmínky veřejně přístupné. Návrh na uzavření smlouvy lze přijmout i konkludentně, nejčastěji zaplacením požadované částky za užití díla. Je ovšem potřebné vzít v úvahu i praxi či zvyklosti daného oboru. Závěrem je ještě vhodné zmínit nemožnost vzít návrh na uzavření neadresné smlouvy zpět.⁶²

3.2.2 Zákonné licence a volná užití

Mezi bezesmluvní typy užití autorského díla patří licence zákonná spolu s volným užitím díla. Oprávnění zde tak vzniká na základě rozdílné právní skutečnosti, než je smlouva. Děje se tak na rozdíl od smlouvy bez souhlasu autora a v případech, kdy tak stanoví zákon. Jde tak o jisté omezení práv autora ve prospěch obecného zájmu nebo jinak řečeno ve prospěch uspořádání ve společnosti, které je rozumné.⁶³

Jak volná užití, tak zákonné licence jsou pokládány Autz za výjimečný zásah do práv autora (§ 30 a násl.). Autz zákon zde obsahuje taxativní výčet případů, kdy dochází tímto způsob k omezení autorských práv. Výčet se vztahuje čistě na díla již zveřejněná. Zároveň je potřeba zmínit, že v současné právní úpravě není prakticky rozdíl mezi zákonnými licencemi a volnými užitími, oba případy jsou svou povahou licencemi zákonnými, jelikož zákon taková užití umožňuje.⁶⁴

⁶² CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. § 2373 [Podání návrhu na uzavření smlouvy]. In: CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. Autorský zákon. 5. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 316.

⁶³ TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. § 30 [Volná užití]. In: TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 386.

⁶⁴ TŮMA, Pavel. Smluvní licence v autorském právu. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, str. 21-22.

Volná užití jsou vlastně otevřenou množinou způsobů užití, kromě takových, jejichž záměrem je hospodářské nebo obchodní využití, kterým by fyzická osoba pro sebe získala prospěch. Jde tedy o případy užití díla pro vlastní účely, vytvoření rozmnoženiny či napodobeniny díla, jeho záznam atd. Nejde tak o užití v právním slova smyslu, nedochází zde k zásahu do práv autora. V § 30 odst. 3 Autz se uvádí případy, kdy je volné užití vyloučeno, protože se jedná o užití v právním smyslu, patří sem například zhotovení rozmnoženiny počítačového programu či pořízení záznamu audiovizuálního díla. A to jak v případě fyzických osob, právnických osob i podnikajících fyzických osob.⁶⁵

U zákonných licencí nebo jinak také nepravých zákonných licencí je znakem jejich bezúplatnost, stejně jako u volných užití, ovšem rozdíl spočívá v tom, že zde se jedná již o užití díla v právním smyslu. Zákonem je takové užití dovolené. Autorský zákon používá obdobný režim ve spojitosti s knihovnami. Dochází k zásahu do práv autora týkající se půjčování jeho díla, půjčení knih či časopisů, za které mu náleží odměna. Tato odměna ovšem není odměnou licenční a hradí jí Národní knihovna České republiky ze státních peněz. Jinak se tento režim označuje jako *veřejné půjčovatelství*.⁶⁶ Potom ještě známe úplatné zákonné licence, vztahující se na výkonné umělce spolu s výrobcí zvukových záznamů, o kterých se zmiňují blíže v kapitole 5.1.1.

3.2.3 Nucená licence

Nucená licence se používá jen ve zcela výjimečných případech a vychází výlučně z rozhodnutí orgánu veřejné moci. Její úpravu ani nelze nalézt v Autz. Týká se zejména průmyslových práv, kdy ji zmiňuje například zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, konkrétně ve svém ust. § 20. Nařizuje se v případech nevyužívání patentu jeho majitelem, za současné jeho nevole uzavřít s kýmkoliv licenční smlouvu, přičemž na využití patentu existuje

⁶⁵ TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. § 30 [Volná užití]. In: TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 386.

⁶⁶ TŮMA, Pavel. Smluvní licence v autorském právu. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, str. 23

veřejný zájem. Dříve se týkala překladatelské licence dle zákona č. 35/1965 Sb.⁶⁷ Dále se nucená licence uplatňuje třeba v rámci výroby léčiv (jejich patentování) či u ochrany práv k odrůdám rostlin.⁶⁸

3.3 Základní druhy licencí

V této podkapitole se budu zabývat jednotlivými druhy licencí poskytovaných na základě licenčních smluv.

3.3.1 Licence omezené a neomezené

V otázce omezení licence vycházíme z ustanovení § 2371 OZ, které ukládá nabyvateli licence autorské dílo užít buď „*v původní, zpracované či jinak změněné podobě, a to určitým způsobem nebo všemi způsoby užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném.*“ Jakým způsobem a co se licencí omezuje pak nastiňují § 2375 OZ, kde jde o omezení nabyvatele licence a § 2376 OZ, kde jde o omezení způsobu užití díla, zejména co do množství, místa nebo času. Co se týče licence neomezené, tak tou bude taková licence, která v sobě žádná ze zmíněných omezení nemá.

Podkladem pro omezení nabyvatele licence je autorovo osobnostní právo na nedotknutelnost jeho díla, kdy jen autor může rozhodovat o úpravě či změně díla, eventuálně o změně názvu. Současně má právo rozhodnout o způsobu uvedení jeho autorství při zveřejnění jeho díla. Pokud by například chtěl, aby bylo dílo zveřejněno anonymně, nesmí nabyvatel jeho identitu prozradit. Jinak může nabyvatel provádět v díle jen takové změny, u kterých se předpokládá souhlas autora, a to i bez výslovného určení v licenční smlouvě. To by neplatilo, pokud by autor do licenční smlouvy zanesl zákaz jakékoliv změny bez jeho vědomí. Zároveň je nedotknutelnost díla spojena s majetkovými právy autora, což se promítá například u zpracování díla či zařazení díla

⁶⁷ TŮMA, Pavel. Smluvní licence v autorském právu. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, str. 22.

⁶⁸ Zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin.

do souboru (opět je zde nutné opatřit souhlas autora).⁶⁹

Jak již bylo naznačeno, strany si mohou v licenční smlouvě sjednat licenci ke všem způsobům užití či jen k některým, v rozsahu omezeném či neomezeném (§2371 OZ). Byť uvedené vymezení nepatří mezi obligatorní náležitosti licenční smlouvy, stanovení určitého rámce se doporučuje. V § 12 Autz lze nalézt demonstrativní výčet jednotlivých způsobů užití.⁷⁰ Patří sem například:

- Rozmnožování díla čili „*zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho části, a to jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě.*“⁷¹
- Rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla neboli „*zpřístupňování díla v hmotné podobě prodejem nebo jiným převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla, včetně jejich nabízení za tímto účelem.*“⁷²
- Pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla, čímž rozumíme „*zpřístupňování díla ve hmotné podobě za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu poskytnutím originálu nebo rozmnoženiny díla na dobu určitou.*“⁷³
- Půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla, kdy tímto myslíme „*zpřístupňování díla ve hmotné podobě zařízením přístupným veřejnosti nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu poskytnutím originálu nebo rozmnoženiny díla na dobu určitou.*“⁷⁴

Dále mezi nehmotné způsoby užití řadíme:

⁶⁹ CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. § 2375 [Omezení nabyvatele licence]. In: CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. Autorský zákon. 5. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 324.

⁷⁰ Tamtéž s. 326.

⁷¹ § 13 Autz.

⁷² § 14 Autz.

⁷³ § 15 Autz.

⁷⁴ § 16 Autz.

- Sdělování díla veřejnosti, tedy „*zpřístupňování díla v nehmotné podobě, živě nebo ze záznamu, po drátě nebo bezdrátově.*“⁷⁵
- Provozování díla živě nebo ze záznamu a přenos provozování díla

Licenci lze také omezit z hlediska množství, místa a času. U stanovení rozsahu množství se váže omezení k užití díla hmotným způsobem, a to jako minimální nebo maximální. Je ovšem možné, kde to povaha užití umožňuje, sjednat i množstevní omezení u nehmotných způsobů užití, např. provozování díla živě či ze záznamu.⁷⁶

Časový rozsah se váže obvykle na dobu, kdy došlo k naplnění účelu licence. Lze ho sjednat ale i na celou dobu trvání majetkových práv, tedy na dobu života autora a 70 let po jeho smrti.⁷⁷

Z hlediska místního omezení licence se vychází z ustanovení obsažených v licenční smlouvě. Pokud taková ustanovení ve smlouvě nelze nalézt a nelze ani posoudit rozsah omezení z účelu smlouvy, uvádí ust. § 2376 odst. 3 a) právní domněnku, že rozsah je omezen na území ČR.⁷⁸

3.3.2 Licence výhradní a nevýhradní

Otázka výhradnosti a nevýhradnosti licence se vztahuje k zásahu do práva nakládat s autorským dílem. Jedná se o pravidelnou součást licenčních smluv, ovšem zákon její výslovnou úpravu nevyžaduje.

Při poskytování výhradní licence autorem je nutné dodržet písemnou formu licenční smlouvy, jak stojí v ustanovení § 2358 odst. 2 písm. a). Omezení se týká možnosti poskytnout licenci třetím osobám, kdy po čas trvání výhradní licence není nabyvatel oprávněn danou licenci bez souhlasu autora poskytnout. Pokud by došlo k poskytnutí licence třetí osobě, jednalo by se o absolutně neplatné právní jednání, dle

⁷⁵ § 18 Autz

⁷⁶ CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. § 2376 [Jednotlivé způsoby užití díla]. In: CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. Autorský zákon. 5. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 326.

⁷⁷ Tamtéž, s 326.

⁷⁸ Tamtéž, s 326.

vymezení zdánlivosti právního jednání obsaženém v § 551 a násl. OZ. Jinak ještě rozlišujeme mezi výhradními licencemi výlučnými, tedy takovými, kdy se jedná o výhradnost plnou svědčící poskytovateli, a mezi výhradními licencemi omezenými, kdy oproti výhradní licenci výlučné je možné licenci užít pro vlastní potřebu (výhradnost licence tedy svědčí nabyvateli).⁷⁹

Pokud licenční smlouva nepojednává o výhradnosti či nevýhradnosti poskytované licence, jedná se vždy o licenci nevýhradní dle § 2362 OZ. Při poskytnutí nevýhradní licence je nabyvatel dispozicí s daným dílem neomezen, může ji tak libovolně poskytovat třetím osobám a sám využívat.⁸⁰

Z pozice nabyvatele nevýhradní licence v hudebním průmyslu může také plynout to, že poskytnuté dílo může užívat někdo jiný, kdo si od nabyvatele licenci opatřil. V tu chvíli ztrácí obě díla svou jedinečnost.

⁷⁹ CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. § 2376 [Jednotlivé způsoby užití díla]. In: CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. Autorský zákon. 5. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 326.

⁸⁰ Tamtéž s. 297.

4. Autorskoprávní licenční smlouva

Úprava licenční smlouvy se sjednotila do OZ ze zvláštních úprav obsažených v obchodním zákoníku⁸¹ a Autz, kdy z hlediska předmětu šlo o licenční smlouvy průmyslového vlastnictví (licence průmyslověprávní), resp. týkající se autorských děl a dalších předmětů ochrany (autorskoprávní licence). OZ přejal úpravu obou předpisů v podstatě v nezměněné podobě. Ke všem předmětům duševního vlastnictví (obecná licenční smlouva) se vztahují ust. § 2358-2370 OZ. Blíže je potom upravena autorskoprávní licenční smlouva ve zvláštních ust. § 2371-2386.⁸²

4.1 Vznik licenční smlouvy

Oproti obecným ustanovením o uzavírání smluv obsažených v § 1731 OZ, je možné podat návrh na uzavření licenční smlouvy vůči neurčitému počtu osob, současně lze obsah smlouvy či její část určit odkazem na licenční podmínky, tedy pokud jsou stranám známé či jsou veřejně dostupné.⁸³ Zejména díky rozvoji internetu, ve spojitosti s již zažitou praxí zde nabízet licenci neurčitému okruhu uživatelů, je specifická úprava nejen pro hudební průmysl nevyhnutelná. Stejně platí pro odkaz na licenční podmínky, kdy pro autora, většinou práva neznalého, jde o velké zjednodušení.

Pro příklad bych uvedl na tomto principu fungující platformu *BeatStars*⁸⁴, která se poslední dobou stala velice oblíbenou pro tvůrce hudebních podkladů a umělců těchto předmětů poptávajících. K dnešnímu dni lze zde najít přes 1,5 milionů skladeb přístupných pro veřejnost.

⁸¹ Zákon č. 513/1991 Sb. Obchodní zákoník

⁸² MACEK, Jiří. § 2358 [Základní ustanovení]. In: HULMÁK, Milan, BEDNÁŘ, Václav, BEZOUŠKA, Petr, BOHMAN, Ludvík, DOBROVOLNÁ, Eva, DOLEŽAL, Tomáš, ELEK, Štefan, HANDLAR, Jiří, HAVEL, Bohumil, HORÁK, Pavel, CHALOUPKOVÁ, Helena, KABELKOVÁ, Eva, KASÍK, Petr, KOTÁSEK, Josef, LIŠKA, Petr, MACEK, Jiří, ONDREJOVÁ, Dana, PETROV, Jan, PIHERA, Vlastimil, SEDLÁČEK, Dušan, SEDLÁČEK, Pavel, SELUCKÁ, Markéta, SIMON, Pavel, SVOBODA, Lukáš, TRUBAČ, Ondřej, VÍTOVÁ, Blanka, WAWERKOVÁ, Magdalena. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, str. 597.

⁸³ Ust. § 2373 odst. 1 OZ

⁸⁴ www.beatstars.com

Další zvláštností je možnost přijmout návrh na uzavření smlouvy i bez vyrozumění navrhovatele, a to typicky poskytnutím či přijetím plnění vzhledem k obsahu návrhu či zavedené praxi.⁸⁵

4.2 Subjekty licenční smlouvy

V autorskoprávním licenčním vztahu vystupuje na jedné straně poskytovatel, na straně druhé nabyvatel licence. Poskytovatelem je zpravidla autor díla, eventuálně spoluautoři. Po smrti autora se jím pak stává jeho právní nástupce, ale obecně může jít i o jinou osobu, a to:

- a) Dle § 58 a 59 Autz osoba vykonávající majetková práva k dílu vlastním jménem a na vlastní účet
- b) Kolektivní správce (viz kapitola 5)
- c) Jiná osoba oprávněná k uzavření licenční smlouvy vlastním jménem na účet autora, typicky komisionář⁸⁶

Nabyvatelem licence pak může být libovolná fyzická nebo právnická osoba, a to nezávisle na bydlišti, sídlu, občanství či místě podnikání.⁸⁷

4.3 Účel licenční smlouvy

U každého projevu vůle je nejdříve potřeba sledovat jeho účel, následně pak jeho předmět. U licenční smlouvy typicky spočívá zájem poskytovatele v hospodářském zhodnocení jeho díla nabyvatelem v podobě určitého podílu na výnosech. Děje se tak proto, protože poskytovatel není sám schopen dosáhnout takového zhodnocení nebo může jít také o zájem kulturní, kdy autor sleduje zpřístupněním jeho díla rozšíření jeho myšlenek či chce jen společnost pobavit.⁸⁸

⁸⁵ Ust. § 2373 odst. 2 OZ

⁸⁶ TŮMA, Pavel. Smluvní licence v autorském právu. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice první instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, str. 33.

⁸⁷ Tamtéž, str. 34.

⁸⁸ TELEČEK, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3, str. 103-104.

4.4 Předmět licenční smlouvy

Co je předmětem autorskoprávní licenční smlouvy vyplývá z ust. § 2371 OZ, „smlouvou autor poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva autorské dílo užit v původní nebo zpracované či jinak změněné podobě, a to určitým způsobem nebo všemi způsoby užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném.“ Zmiňované autorské dílo musí být ve smlouvě náležitě určeno, minimálně aby obstálo ve světle ust § 545 a násl. OZ. Typicky jde o určení názvu díla, jména autora či spoluautorů, druhu díla, podrobnější popis obsahu a rozsahu díla a případně jeho vlastností. Dále u děl vydaných nebo jiným způsobem zveřejněných je důležitý datum takového vydání, resp. zveřejnění. U hudebních děl ještě půjde typicky o informace o zapsání díla v rejstříku kolektivního správce. Náležitosti se pak liší v závislosti na druhu předmětu licenční smlouvy.⁸⁹

Poskytovatel může licenční smlouvou nakládat jen s takovým dílem, ke kterému má oprávnění. Jinak by se jednalo o smlouvu neplatnou ex tunc dle § 580 OZ. Například u díla spoluautorského je nutné, aby každý ze spoluautorů s licenční smlouvou souhlasil (§ 8 odst. 4 Autz), u díla zaměstnaneckého je zase podmínkou, aby poskytovatel vykonával majetková práva k dílu (§ 58 Autz). Obdobně je to i u děl kolektivních (§59 Autz).⁹⁰

4.5 Obsah licenční smlouvy

Obsahem licenční smlouvy jsou práva a povinnosti mezi poskytovatelem a nabyvatelem licence. Na straně poskytovatele se jedná o povinnost strpět užití díla, které poskytuje, na straně nabyvatele pak vzniká oprávnění užití díla v rozsahu sjednaném licenční smlouvou.⁹¹ Toto oprávnění nabyvatele se obecně mění na povinnost autorské dílo využít, pokud si strany nesjednají jinak, jak stojí v ust. § 2372 odst. 2 OZ. Důvod vzniku takové povinnosti lze hledat v právně uznávaném

⁸⁹ TŮMA, Pavel. Smluvní licence v autorském právu. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, str. 28.

⁹⁰ Tamtéž, str. 28.

⁹¹ Vyplývá z ust. § 2358 odst. 1 OZ

předpokladu, že nabyvatel je v rámci licenčního vztahu stranou slabší, tudíž je potřeba ho právně více chránit.⁹²

Dále zde máme právo poskytovatele licence na odměnu oproti povinnosti nabyvatele ji uhradit.⁹³

4.6 Náležitosti licenční smlouvy

4.6.1 Formální náležitosti

Stejně jako právo soukromé i smluvní licenční právo je založeno na zásadě neformálnosti. Forma smlouvy se tedy obecně odvíjí od svobodné vůle smluvních stran neboli jak ústní, tak písemná forma je po právu. Existují ovšem případy, kdy kvůli ochraně dobré víry třetích osob stát přistoupil ke kogentní úpravě formy licenčních smluv. Těmito případy jsou:

- a) *Výhradní licenční smlouvy*, které mají ze zákona absolutní právní účinky, tedy působí erga omnes. Kromě již zmíněné motivace zákonodárce poskytnout ochranu dobré víře třetích osob, u výhradní licenční smlouvy má písemná forma napomoci prokázat aktivní věcnou legitimaci držitele výhradní licence, pokud by mělo dojít k protiprávnímu zásahu do jeho postavení.
- b) *Kolektivní a hromadné licenční smlouvy*, byť jsou smlouvami nevýhradními. Zde zákonodárce ospravedlnil příkaz písemné formy u kolektivní licenční smlouvy tím, že zde vzniká oprávnění třetím osobám napřímo.⁹⁴
- c) *Dále ještě při postoupení licence (§ 2364 odst. 1 OZ) a odstoupení od smlouvy pro nečinnost nabyvatele (§2378 OZ)*
- d) *Má-li být licence zapsána do příslušného veřejného seznamu.*⁹⁵ To se ovšem týká jen předmětů průmyslového vlastnictví.

⁹² TELEC, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3. Str. 147.

⁹³ Dle § 2366 OZ

⁹⁴ TELEC, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3, str. 130-131.

⁹⁵ Dle § 2358 odst. 2 za b) OZ

V případě, kdy není dodržena forma právního jednání, kterou si strany ujednaly, lze neplatnost namítat jen pokud nebylo již plněno, jedná se o relativní neplatnost.⁹⁶ Pokud by došlo k nedodržení formy stanovené zákonem, byla by taková smlouva absolutně neplatná.⁹⁷

4.6.2 Podstatné obsahové náležitosti

OZ v § 2358 odst. 1 stanoví pro licenční smlouvu obsahové náležitosti, které jsou obligatorní v důsledku kogentní povahy toho ustanovení: „*Licenční smlouvou poskytuje poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (licenci) v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu a nabyvatel se zavazuje, není-li ujednáno jinak, poskytnout poskytovateli odměnu.*“ Jsou tedy stanoveny takto:

- Určení díla (viz podkapitola 4.4)
- Projev vůle poskytnout oprávnění k užití díla
- Ujednání o odměně (viz podkapitola 4.8)

Pokud by některý z těchto znaků chyběl, mělo by to za následek absolutní neplatnost licenční smlouvy. Výjimkou by jedině mohl být případ, kdy ujednání smlouvy bude splňovat náležitosti jiného právního úkonu na základě institutu konverze právního úkonu dle § 575 OZ.⁹⁸

4.6.3 Pravidelné a vedlejší obsahové náležitosti

Pravidelnými náležitostmi autorskoprávních licenčních smluv myslíme takové náležitosti, jejichž absence nezpůsobí neplatnost těchto smluv a jejich výskyt je obvyklý. Patří sem zejména:

- *Způsob užití díla*, tedy některý ze způsobů stanovených v demonstračním výčtu v § 12 odst. 4 Autz. Jde například o právo na rozmnožování díla, právo

⁹⁶ Dle § 582 odst. 2 OZ

⁹⁷ Dle § 580 OZ

⁹⁸ TŮMA, Pavel. Smluvní licence v autorském právu. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, str. 27

na sdělování díla veřejnosti jako provozování díla živě nebo ze záznamu a právo na přenos provozování díla.

- *Rozsah užití díla*, jež lze dále rozdělit na:
 - *Územní rozsah licence* neboli volba teritoria, kde nabyvatel může vykonávat své oprávnění. Typicky třeba lze dílo užit po celém území České republiky či jen v lokálním rozhlasovém vysílání.
 - *Časový rozsah licence*, tedy doba, po kterou trvá právo a častokrát i povinnost k užití díla. Zmíněné je třeba odlišovat od doby trvání licenční smlouvy, ta může trvat i po skončení licence, zejména její vedlejší ujednání.
 - *Množstevní rozsah licence*, který stanoví počet užití díla, například stanovení počtu rozmnoženin či počtu televizních přenosů audiovizuálního díla.
 - *Věcný rozsah licence*, tedy libovolné omezení oprávnění k užití díla, například požadavek na vydání díla výlučně v knižní podobě.
- *Čas užití díla, součinnost autora* – tj. předání díla na hmotném podkladu, *ujednání o výhradnosti licence, právo sublicence nebo souhlas s postoupením, konkretizace platby licenční odměny* – lhůta, způsob, místo.⁹⁹

Spíše výjimečně se u licenčních smluv pak setkáváme s tzv. vedlejšími náležitostmi. Může jít například o zajištění závazku poskytnout licenční odměnu, ujednání o formu označení autorství, způsoby ukončení smlouvy.¹⁰⁰

4.7 Dispozice s autorskoprávní licencí

Licence je právně vzato věcí, a jako taková je i „*disponibilním předmětem soukromoprávních vztahů*.“ Nakládání nabyvatele licence s poskytnutou licencí je ovšem možné zásadně jen na základě projevu vůle autora, což se promítá mimo jiné

⁹⁹ TŮMA, Pavel. Smluvní licence v autorském právu. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, str. 31-32.

¹⁰⁰ Tamtéž, str. 32.

také při odvozeném obchodování či jinou, již odvozenou dispozicí s licenci. Chrání se tak zájem autora, který má subjektivní právo rozhodnout, kdo se stane nabyvatelem oprávnění užít jeho dílo. Mluvíme zde o projevu zásady osobní vázanosti licence.¹⁰¹

V ustanovení § 2363 a 2364 OZ jsou stanoveny dva základní druhy dispozice s autorskoprávní licenci, a to poskytnutí podlicence (sublicence) a postoupení licence. Krom toho není vyloučeno ani zastavení licence.¹⁰²

4.7.1 Podlicence

Podstata poskytnutí podlicence je obdobná jako u licence jako takové. Nabyvatel licence (licencionář) na základě svého projevu vůle udělí podlicenčnímu nabyvateli (sublicencionáři) oprávnění k užití předmětu licence. Licencionář může poskytnout sublicencionáři podlicenci jen v takovém rozsahu, v jakém byla jemu udělena licence od autora (nebo jiného majitele autorského práva, tj. licenciant). Strany původní licenční smlouvy se tedy nemění na rozdíl od postoupení licenčního oprávnění. Podlicenční právní vztah vzniká podlicenční smlouvou, což je podtyp obecné autorskoprávní licenční smlouvy s tím, že právní úprava obecné autorskoprávní licenční smlouvy se na smlouvu podlicenční použije obdobně.¹⁰³

Jak již bylo zmíněno, nakládání se sublicencí je spojeno se souhlasem autora, který musí být poskytnut písemně. Ten může být obsažen buď v originální licenční smlouvě či ve zvláštní smlouvě. Každopádně bez souhlasného projevu vůle autora je poskytnutí podlicence absolutně neplatný právní úkon dle § 580 OZ.¹⁰⁴

Pokud autor má zájem na omezení poskytování sublicencí, může jeho rozsah v licenční smlouvě stanovit. Pokud poskytování sublicencí odmítá, není třeba v licenční smlouvě nic výslovně zakazovat, a to z důvodu kogentnosti ustanovení §

¹⁰¹ TŮMA, Pavel. Smluvní licence v autorském právu. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, str. 40.

¹⁰² Tamtéž, str. 40-41

¹⁰³ Tamtéž, str. 41.

¹⁰⁴ Tamtéž, str. 42

4.7.2 Postoupení licence

Ve spojitosti s hudbou nebývá postoupení licence příliš obvyklé. Praktickým příkladem by ovšem mohlo být třeba užití hudebního díla v reklamě. Jinak k postoupení licence dochází spíše u ochranných známek nebo průmyslových vzorů. Rozdíl oproti podlicenci spočívá v postoupení licence třetí osobě neboli dochází zde ke změně osoby nabyvatele licence.¹⁰⁶

K postoupení licence je potřeba souhlasu autora v písemné podobě, kdy stejně jako u podlicence může být souhlas obsažen již v původní licenční smlouvě či jinak a stejně jako u podlicence je postoupení licence bez uděleného souhlasu právním jednáním absolutně neplatným dle § 580 OZ. Mezi postupitelem a postupníkem se k postoupení licence uzavírá postupní smlouva, přičemž zákon tento typ smlouvy nezná, takže zde nejsou kladeny ani žádné zvláštní náležitosti. Dá se ovšem předpokládat, že v případech, kdy je zapotřebí písemné formy k poskytnutí licence samotné, bude to stejné platit i pro postupní smlouvu. Co do obsahu lze postoupit licenci v celém svém rozsahu či postoupit pouze její část nebo stanovit ještě další omezení.¹⁰⁷

4.8 Licenční odměna

Jak již bylo nastíněno v podkapitole 4.6.2, ujednání o odměně je *essentialia negotii* autorskoprávní licenční smlouvy. To ovšem neznamená, že licenční smlouva nemůže být sjednána jako bezúplatná. V situaci, kdy by nedošlo v licenční smlouvě k ujednání odměny, lze nalézt východisko v ustanovení § 2366 odst. 1 a) OZ, kde stojí,

¹⁰⁵ Licenční smlouvy v oblasti duševního vlastnictví | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 27.03.2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/licennci-smlouvy-v-oblasti-dusevniho-vlastnictvi-soucasny-stav-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-95227.html>

¹⁰⁶ TŮMA, Pavel. Smluvní licence v autorském právu. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, str. 43.

¹⁰⁷ TŮMA, Pavel. Smluvní licence v autorském právu. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, str. 43-44.

že „Není-li ujednána výše odměny nebo způsob jejího určení, je smlouva přesto platná, pokud z jednání stran o uzavření smlouvy vyplývá jejich vůle uzavřít úplatnou smlouvu i bez určení výše odměny; v takovém případě nabyvatel poskytovateli zaplatí odměnu ve výši, která je obvyklá v době uzavření smlouvy za obdobných smluvních podmínek a pro takové právo.“

Právo na zaplacení odměny je relativní majetkové oprávnění ve vlastnictví poskytovatele licence. Vzniká na základě autorskoprávní licenční smlouvy, ale i na základě zákonných licencí u vybraných práv souvisejících s autorským právem. Zároveň protistraně náleží odpovídající dluh.¹⁰⁸

Samotnou odměnu lze sjednat buď jako pevnou částku, nebo jako výnos za užití (část z prodaného objemu vyjádřenou v procentech). Na to navazuje ustanovení § 2366 odst. 3, kde je založena povinnost nabyvatele předkládat poskytovateli vyúčtování jeho skutečných výnosů. Děje se tak zpravidla vždy za určité období, minimálně však jednou do roka.¹⁰⁹

Lze si představit, že v případě sjednání odměny na pevnou částku může později dojít k mimořádnému komerčnímu, a tedy i finančnímu úspěchu daného uměleckého díla. S tím přichází zvláštní právo autora na přiměřenou dodatečnou odměnu, jinak také tzv. *bestsellerová doložka*. Toto právo vyplývá z ustanovení § 2374 odst. 1 OZ a je kogentní, tedy takového práva se nelze vzdát. Předpokladem pro aktivaci *bestsellerové doložky* je třeba, aby odměna stanovená v licenční smlouvě byla nízká v kontextu zjevného nepoměru k zisku z využití licence a významu díla pro dosažení

¹⁰⁸ TŮMA, Pavel. Smluvní licence v autorském právu. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, str. 46.

¹⁰⁹ MACEK, Jiří. § 2366 [Odměna]. In: HULMÁK, Milan, BEDNÁŘ, Václav, BEZOUŠKA, Petr, BOHMAN, Ludvík, DOBROVOLNÁ, Eva, DOLEŽAL, Tomáš, ELEK, Štefan, HANDLAR, Jiří, HAVEL, Bohumil, HORÁK, Pavel, CHALOUPKOVÁ, Helena, KABELKOVÁ, Eva, KASÍK, Petr, KOTÁSEK, Josef, LIŠKA, Petr, MACEK, Jiří, ONDREJOVÁ, Dana, PETROV, Jan, PIHERA, Vlastimil, SEDLÁČEK, Dušan, SEDLÁČEK, Pavel, SELUCKÁ, Markéta, SIMON, Pavel, SVOBODA, Lukáš, TRUBAČ, Ondřej, VÍTOVÁ, Blanka, WAWERKOVÁ, Magdalena. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 612.

zisku.¹¹⁰

4.9 Zánik licenční smlouvy

Autorskoprávní licenční smlouva dává vzniknout licenci, tedy závazkovému vztahu, který může zaniknout několika způsoby. Stejně jako u jiných smluvních typů je obecná úprava obsažena v OZ (konkrétně v § 1908 a násl.).

4.9.1 Výpověď

V ust. § 2370 OZ máme upraven případ, kdy je licenční smlouva uzavřena na dobu neurčitou. Potom „nabývá výpověď účinnosti uplynutím jednoho roku od konce kalendářního měsíce, v němž výpověď došla druhé straně.“ U licenční smlouvy sjednané na dobu určitou si lze možnost ukončení závazkového vztahu do smlouvy zanést, a to s jakoukoli výpovědní dobou, a i důvody výpovědi či její formu. Pokud nedošlo k takové specifikaci, použijí se pro licenční smlouvu na dobu určitou ust. § 2370 OZ.¹¹¹

Účinky vypovězení závazkového vztahu působí ex nunc, to znamená po dni, kdy uplynula výpovědní doba. Co se týče otázky vrácení již zaplacených částek, zpravidla se tak neděje, ledaže by bylo ujednáno jinak. U pravidelných ročních odměn by však mohla nastat situace, kdy by došlo k výpovědi, řekněme v polovině roku, pak by pravděpodobně vznikl nárok na vrácení poměrné části již zaplacené částky.¹¹²

¹¹⁰ CHALOUPKOVÁ, Helena. § 2374 [Právo na přiměřenou dodatečnou odměnu za poskytnutí licence]. In: HULMÁK, Milan, BEDNÁŘ, Václav, BEZOUŠKA, Petr, BOHMAN, Ludvík, DOBROVOLNÁ, Eva, DOLEŽAL, Tomáš, ELEK, Štefan, HANDLAR, Jiří, HAVEL, Bohumil, HORÁK, Pavel, CHALOUPKOVÁ, Helena, KABELKOVÁ, Eva, KASÍK, Petr, KOTÁSEK, Josef, LIŠKA, Petr, MACEK, Jiří, ONDREJOVÁ, Dana, PETROV, Jan, PIHERA, Vlastimil, SEDLÁČEK, Dušan, SEDLÁČEK, Pavel, SELUCKÁ, Markéta, SIMON, Pavel, SVOBODA, Lukáš, TRUBAČ, Ondřej, VÍTOVÁ, Blanka, WAWERKOVÁ, Magdalena. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 632.

¹¹¹ Tamtéž, s. 620.

¹¹² SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges), s. 171-172.

4.9.2 Odstoupení od smlouvy

Odstoupit od smlouvy se dá obecně z důvodů zanesených přímo ve smlouvě či ze zákona. Mezi obvyklé důvody, se kterými se v licenčních smlouvách počítá, patří nedodání vyúčtování licenční odměny ve stanovené lhůtě či v případě právních vad díla, kam patří plagiátorství. Specifikum autorskoprávní licence oproti smlouvám obecným je v účincích odstoupení, které nastávají zpravidla *ex nunc*.¹¹³ Důvodem je povinnost plynoucí z licenční smlouvy na straně nabyvatele, spočívající obvykle v nepřetržité či opakované činnosti, jak plyne z ust. § 2004 odst. 3 OZ.¹¹⁴

Zákonným důvodem odstoupení od smlouvy je porušení smlouvy podstatným způsobem (§ 2002 odst. 1 OZ), kam na základě ust. § 1977 řadíme prodlení smluvní povinnosti plnit, tedy platit licenční odměnu. Speciální úpravy odstoupení od licenční smlouvy nalezneme pod § 2378 a § 2382 OZ, tedy jednak jde o možnost autora odstoupit od výhradní licenční smlouvy z důvodu nečinnosti, jednak pro změnu přesvědčení autora.

První speciální úprava odstoupení byla reakcí na scénář, kdy nabyvatel výhradní licence chtěl zabránit možnosti získání licence jinému a sám neměl nikdy záměr dílo využít. K odstoupení od smlouvy je dle zákona nutné splnit kumulativně těchto 5 podmínek: 1., licence je výhradní; 2., nabyvatel nevyužívá licenci vůbec nebo tak činí nedostatečně; 3., jsou ve velké míře zasaženy zájmy autora; 4., kauzální nexus mezi body 2. a 3.; 5., autor vyzval nabyvatele k nápravě, a poté marně uplynula lhůta. Současně je třeba zkoumat, jestli zmiňovaná nečinnost není způsobená jednáním či opomenutím na straně autora, poté by přirozeně nebylo možné odstoupit. Ve výzvě podle bodu 5. je pro platnost odstoupení nutné informovat nabyvatele o důsledcích nesplnění jeho povinnosti a zároveň je potřeba dodržet písemnou formu. Bez doručení výzvy lze odstoupit pouze tehdy, pokud nabyvatel prohlásí, že nemá v úmyslu licenci

¹¹³ U jednorázových licenčních odměn se nepoužije, tam budou nastávat účinky *ex tunc*.

¹¹⁴ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘIČOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges), s. 172.

využít.¹¹⁵

Druhým, pro licenční smlouvu speciálním důvodem pro odstoupení, je změna přesvědčení autora. Toto právo je s osobou autora přímo spojeno a nelze ho smluvně vyloučit ani omezit. Dochází zde k změně okolností na straně autora, nezávisle na nabyvateli licence, přičemž dílo nesmí být v době odstoupení již zveřejněno.¹¹⁶ Onou změnou přesvědčení autora je myšlen nepříznivý zásah do jeho oprávněných zájmů. Jde o otázku právní, kde se zohledňuje působení zveřejnění díla na pověst autora, jeho vážnost, čest a další subjektivní hlediska. O odstoupení musí autor informovat nabyvatele písemně a dbá se zde ochrany osoby nabyvatele, která se projevuje ve vzniku nároku na náhradu škody (použijí se zde ustanovení § 2894 a násl. OZ). Dle § 2382 odst. 2 OZ nastávají účinky odstoupení až nahrazením způsobené škody, popřípadě poskytnutím dostatečné jistoty. Zmíněné ustanovení neuvádí způsob poskytnutí jistoty, přičemž je nutné postupovat podle § 2012 OZ. Před ostatními způsoby zajištění má přednost zřízení zástavního práva.¹¹⁷

4.9.3 Zánik licence v návaznosti na právním nástupnictví

Majetkoprávní povaha autorskoprávní licence, jak ji vnímá OZ, je převoditelná *mortis causa*. To vychází ze znění § 2383 OZ, kdy „*smrtí fyzické osoby nebo zánikem právnické osoby, které byla udělena licence, přechází práva a povinnosti z licenční smlouvy na jejího právního nástupce. Licenční smlouva může takový přechod práv a povinností na právního nástupce vyloučit.*“

U fyzické osoby se stává v případě smrti licenční smlouva součástí pozůstalosti a předmětem dědictví (pokud to nevyklučuje licenční smlouva). U právnické osoby

¹¹⁵ CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. § 2378 [Právo autora od smlouvy odstoupit]. In: CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. Autorský zákon. 5. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 331.

¹¹⁶ I v tomto případě nastává účinek odstoupení *ex tunc*.

¹¹⁷ CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. § 2382 [Odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora]. In: CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. Autorský zákon. 5. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 337

přechází licence na právního nástupce, jen pokud dochází ke zrušení bez likvidace. Jinak se postoupení bude řídit úkony likvidátora či dle rozdělení likvidačního zůstatku. Jako možnost se jeví i prodej podniku. Poslední možností je zánik licenční smlouvy spolu s právnickou osobou, což může být i přímo ošetřeno licenční smlouvou.¹¹⁸

¹¹⁸ TŮMA, Pavel. Smluvní licence v autorském právu. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5, str. 58.

5. Kolektivní správa a licenční smlouvy

Úloha kolektivních správců byla již nastíněna v kapitole 2.7. této práce. Dříve než se dostanu k rozebrání licenčních smluv typicky uzavíranými kolektivními správci, je třeba si představit 3 druhy výkonu kolektivní správy – povinnou, dobrovolnou a rozšířenou kolektivní správu.

5.1 Druhy výkonu kolektivní správy

5.1.1 Povinná kolektivní správa

Povinná kolektivní správa je vykonávána kolektivním správcem v případech, kdy je individuální výkon spravovaných práv vyloučen ze zákona. V praxi tak může uzavírat smlouvy s uživateli děl, resp. povinnými osobami a vybírat odměny ve prospěch nositele jen kolektivní správce, úprava nositelů práv napřímo je vyloučena. Povinná kolektivní správa se zaměřuje na vybírání odměn při užití předmětů ochrany, a to v rámci výjimek stanovených zákonem nebo na základě zákonných licencí.¹¹⁹ Není tedy nutné, aby měl nositel s kolektivním správcem uzavřenou smlouvu o správě autorských práv. Odměnu může inkasovat na základě včasného přihlášení do evidence vedené kolektivním správcem.¹²⁰

Aktuální právní úprava uvádí taxativním výčtem soubor povinně kolektivně spravovaných práv v § 91d Autz. Pro představu jde o: „*užití uměleckého výkonu, zaznamenaného na zvukový záznam vydaný k obchodním účelům, vysíláním rozhlasem nebo televizí nebo přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání*“¹²¹ nebo „*užití zvukového záznamu, vydaného k obchodním účelům, vysíláním rozhlasem nebo televizí nebo přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání*“¹²².

¹¹⁹ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘIČHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). S. 314.

¹²⁰ TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. § 97d [Povinná kolektivní správa]. In: TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 973.

¹²¹ § 97d odst. 1 písm. a) 1. Autz

¹²² § 97d odst. 1 písm. a) 2. Autz

5.1.2 Rozšířená kolektivní správa

Stejně jako u povinné kolektivní správy i u kolektivní správy rozšířené může kolektivní správce vykonávat kolektivní správu pro autory, kteří nejsou smluvně zavázáni. Právní titul k výkonu kolektivní správy je podobně jako u povinné kolektivní správy odvozen ze zákonem taxativně uvedených práv.¹²³ Kolektivní správce může na základě uzavření hromadné licenční smlouvy (bližší viz kapitola 6.1.2.) udělit souhlas k užití všem předmětům ochrany, jež patří do jeho rámce působnosti.¹²⁴ Na rozdíl od povinné kolektivní správy není individuální výkon práv nositelů napřímo vyloučen, nositelé tudíž mohou, ale také nemusí poskytnout souhlas k užití jejich díla individuální licenční smlouvou za současného uvědomění kolektivního správce.¹²⁵

Pro zmíněné vyloučení ovšem existuje výjimka. Ta se týká práva na provozování rozhlasového a televizního vysílání. Představit si zde můžeme například rádio umístěné ve veřejných prostorech restaurace. Režim rozšířené kolektivní správy se zde podobá kolektivní správě povinné.¹²⁶

Na závěr bych uvedl některá ze zákonem stanovených práv spravovaných v rozšířeném režimu: *provozování uměleckého výkonu ze zvukového záznamu vydaného k obchodním účelům nebo k provozování takového záznamu; nedivadelní provozování hudebního díla s textem nebo bez textu ze zvukového záznamu vydaného k obchodním účelům.*¹²⁷

5.1.3 Dobrovolná kolektivní správa

Dobrovolná či jinak také smluvní kolektivní správa je svým způsobem správním režimem původním oproti kolektivní správě povinné a rozšířené, které se dají pokládat za výjimky stanovené zákonem. Již z názvu lze odvodit, že dobrovolná,

¹²³ § 97e odst. 4 Autz

¹²⁴ Všechny předměty ochrany, jež patří do rámce působnosti kolektivního správce zákon označuje za „repertoár“ dle § 98a odst. 2 Autz.

¹²⁵ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). s. 316-317.

¹²⁶ Tamtéž, str. 317.

¹²⁷ 97e odst. 4 Autz.

nebo také smluvní kolektivní správa, je vykonávána ve prospěch nositelů práv, kteří mají s kolektivním správcem uzavřenou smlouvu. Rozsah správy není v zákoně vymezen, rozhodný je tedy jen obsah sjednané smlouvy. Jinak by se dal rozsah dobrovolné kolektivní správy dovodit z oprávnění daných ministerstvem kultury ČR kolektivním správcům.¹²⁸

Dobrovolná kolektivní správa je spojena například s licencováním hudebních koncertů, pokud tedy má autor hudebních děl zde reprodukováných uzavřenou smlouvu s OSA. Dle § 98c Autz odst. 4 je provozovatel živé veřejné hudební produkce povinen uvědomit o jejím konání OSA (obecně příslušného kolektivního správce), a to 15 dní předem. Po konání akce je dodavatel živé hudební produkce (např. DJ) povinen předložit provozovateli program produkce spolu s uvedením názvu děl a jejich autorů. Provozovatel musí potom zpravidla do 15 dnů od konání produkce předat seznam kolektivnímu správci, který na základě toho vypočítá odměny pro jednotlivé autory.

V případě, kdy by na koncertě zazněla skladba nespádající pod ochranu OSA, není zde důvod, aby ohledně ní pořadatel uzavíral licenční smlouvu s kolektivním správcem. Pořadatelovou jedinou povinností vůči kolektivnímu správci tak byla jeho oznamovací povinnost. To ovšem nic nemění na tom, že je pořád třeba získat oprávnění přímo od autora díla.¹²⁹

5.2 Licenční smlouvy uzavírané kolektivními správci

Při své činnosti kolektivní správce uzavírá smlouvy nejdříve s nositeli spravovaných práv, tzv. smlouvy o zastupování autorských majetkových práv. Jedná se zde z hlediska typu smlouvy o smlouvu příkazní, na jejímž základě kolektivní správce vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a na účet nositele práv uděluje

¹²⁸ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘIČOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). s. 318-319.

¹²⁹ TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 98c [Povinnosti uživatelů a dalších osob v souvislosti s uzavíráním smluv]. In: TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 1028.

k užití jeho děl licenci.¹³⁰ Zákon v tomto případě ukládá kolektivnímu správci povinnost sjednat smluvní správu pro každého nositele, který o to požádá, a to za obvyklých podmínek.¹³¹ Tím je sledováno zejména zabránění diskriminačního postupu ve vztahu k některým nositelům práv. Zároveň podmínka obvyklosti podmínek dává kolektivnímu správci možnost neuzavřít takovou smlouvu. Důvodem by mohly být určité důvodné předpoklady, které předznamenávaly převýšení nákladů na správu v poměru s výnosy.¹³²

Po založení vztahu s nositelem práv má kolektivní správce za úkol se vypořádat s uživateli jím spravovaných práv. Touto problematikou se budu zabývat v podkapitolách následujících.

5.2.1 Hromadná licenční smlouva

Z hlediska určení předmětu ochrany lze rozdělit smluvní licence používané při výkonu kolektivní správy ve vztahu k uživatelům na individuální a hromadné. Individuální licenční smlouva se týká individuálně určeného předmětu ochrany a vystupuje v ní konkrétní uživatel. Pro kolektivní správu jsou charakteristické licenční smlouvy hromadné, jejíž úpravu obsahují ustanovení § 98a Autz. Uzavírat tyto smlouvy může pouze kolektivní správce, eventuálně tak může ještě činit nezávislý správce práv dle § 104 a násl Autz.¹³³

Dle § 98a odst. 2 se hromadnou smlouvou rozumí „*licenční smlouva uzavřená mezi kolektivním správcem a uživatelem, kterou kolektivní správce poskytuje oprávnění k výkonu práv v rozsahu všech předmětů ochrany, k nimž spravuje práva (dále jen „repertoár“), nebo k části svého repertoáru.*“ Kromě požadavku poskytnutí nevýhradního oprávnění k užití předmětu ochrany nspecifikuje zákon žádné další

¹³⁰ MATĚJIČNÝ, Tomáš. Kolektivní správa autorských práv. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-528-9. s.46

¹³¹ Dle ust. § 97a odst. 1 a,b,c

¹³² TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 97a [Závazky mezi kolektivním správcem a nositelem práv]. In: TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 950.

¹³³ TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 98a [Hromadná a kolektivní licenční smlouva]. In: TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 1019.

náležitosti.¹³⁴

Znak hromadnosti licenční smlouvy se opírá o stanovení předmětu ochrany poukazem na soubor takových předmětů na základě společné vlastnosti. Vhodnost této konstrukce lze spatřovat především v tom, že již zmíněný repertoár se může v průběhu času měnit, tudíž cesta výčtu předmětů ochrany by se neosvědčila. Jedná se tak svým způsobem o výjimku z požadavku dostatečné určitosti právních jednání stanovenou ust. § 533 OZ.^{135 136}

5.2.2 Kolektivní licenční smlouva

V § 98a odst. 3 Autz je vymezen další zvláštní podtyp licenční smlouvy. Definičním znakem kolektivní licenční smlouvy je, jak napovídá samotný název, její kolektivnost, kterou spatřujeme „*ve skupinovém obligačním účinku na straně nabyvatele licence.*“¹³⁷ Na straně nabyvatele u kolektivní smlouvy musí být přítomná korporace sdružující uživatele předmětů ochrany (popřípadě jejich zástupce dle knihovního zákona¹³⁸). O kolektivní smlouvu se tedy nebude jednat v případě, kdy dochází k pouhému uzavření licenční smlouvy s více subjekty na straně nabyvatele. V praxi dochází často ke vzniku hromadných kolektivních licenčních smluv, současně ani individuální charakter kolektivní smlouvy není vyloučen.¹³⁹

Korporace sdružující uživatele vystupuje v rámci uzavírání kolektivní smlouvy pod vlastním jménem. Přesto jsou jejich právní jednání závazná pro jednotlivá sdružení či zastupované uživatele. Kolektivní správce potom jedná na jejich účet, jak stojí v druhé části § 98a odst. 3 Autz.¹⁴⁰ Zde se lze všimnout promítnutí zásady subsidiarity OZ vůči Autz, kdy dle § 1759 OZ smlouvy zavazují jen své strany.

¹³⁴ §98a odst. 1 Autz

¹³⁵ Znění § 533 OZ: O právní jednání nejde, nelze-li pro neurčitost nebo nesrozumitelnost zjistit jeho obsah ani výkladem

¹³⁶ TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 98a [Hromadná a kolektivní licenční smlouva]. In: TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 1019.

¹³⁷ Tamtéž, str. 1019.

¹³⁸ Zákon č. 257/2001 Sb. (knihovní zákon)

¹³⁹ TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 98a [Hromadná a kolektivní licenční smlouva]. In: TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 1019.

¹⁴⁰ Tamtéž, str.1019

V tomto případě se však použije speciální ustanovení obsažené v Autz. Praktický bývá spojen vstup uživatele do sdružující korporace s tím, že souhlasí se zavazováním své osoby právním jednáním korporace.

Může se stát, že ve stejné oblasti bude působit nejedna korporace uživatelů a současně i užití předmětu ochrany bude stejné či obdobné. Potom v souladu s povinnostmi rovných a přiměřených podmínek musí kolektivní správce uzavřít ve své podstatě identickou smlouvu.¹⁴¹

5.3 Nezávislý správce práv

Na základě směrnice 2014/26/EU¹⁴² byla do autorského zákona jeho novelizací z roku 2017 implementován institut nezávislého správce práv, jakožto speciální druh subjektu, který disponuje oprávněním k výkonu kolektivní správy. Jedná se tak o určitou alternativu ke „klasickým“ kolektivním správcům. Za nezávislého správce práv se považuje dle § 104 Autz *„právnícká osoba, jejíž hlavní činností je podnikání nebo jiná výdělečná činnost, která je na základě smlouvy oprávněna spravovat autorská práva nebo práva s nimi související jménem více než jednoho nositele práv k jejich společnému prospěchu jako její jediný nebo hlavní účel své činnosti a ve které nemají majetkovou účast ani ji neovládají nositelé práv, jejichž práva spravuje.“* Rozdíl oproti kolektivním správcům spočívá v tom, že nezávislí správci vykonávají svou činnost za účelem dosažení zisku. Dalším rozdílem je pak samotná nezávislost takových správců práv, která je dána zákazem nositelů spravovaných práv být společníky u takového správce, a současně nesmí takového správce ovlivňovat.¹⁴³

Ve chvíli, kdy právnícká osoba naplní pojmové znaky plynoucí ze zákona, vztahují se na ni obdobně ustanovení Autz pro kolektivní správce, a to konkrétně v rozsahu uvedeném v ustanovení § 104a Autz. Jde například o poskytování informací nositelům práv dle ust. § 97b Autz, předsmílný styk s uživateli děl dle ust § 98 odst.

¹⁴¹ Tamtéž, str.1019.

¹⁴² Směrnice 2014/26/EU ze dne 26. 2. 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právním k užití hudebních děl online na vnitřním trhu.

¹⁴³ TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 104 [Pojem nezávislého správce práv]. In: TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 1166.

2 Autz, poskytování licence dle ust. § 98a Autz. Z povahy nezávislého správce vyplývá, že povinná a rozšířená kolektivní správa nemůže být režimem správy nezávislého správce. Ve všech těchto případech zákonodárce počítá jen se správou vykonávanou kolektivními správci.¹⁴⁴

Ministerstvo kultury ČR vede seznam nezávislých správců práv, přičemž momentálně existují v ČR celkem 4: Nezávislý správce práv, s.r.o.; IS Media s.r.o.; Nezávislá kultura s.r.o.; soundreef CZ s.r.o.¹⁴⁵ Pro přiblížení, nezávislý správce práv, s.r.o. provozuje projekt zvaný Copymarket. Jde o internetový obchod zaměřený na licencování hudebních děl s textem či bez textu, kde uživatelé mohou nabýt licenci za ceny, stanovené individuálně u jednotlivých děl přímo nositelem práv (eventuálně též zdarma).¹⁴⁶ Nedochozí tak zde k jakékoli interakci s kolektivním správcem práv.

¹⁴⁴ TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 104a [Použití právní úpravy kolektivní správy]. In: TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 1170.

¹⁴⁵ Seznam nezávislých správců práv - mkcr.cz. Ministerstvo kultury České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/seznam-nezavislych-spravcu-prav-1640.html>

¹⁴⁶ Nezávislý správce práv - Poskytujeme služby v oblasti licencování děl a dalších předmětů ochrany. Nezávislý správce práv - Poskytujeme služby v oblasti licencování děl a dalších předmětů ochrany [online]. Copyright © [cit. 02.04.2021]. Dostupné z: <http://nezavislyspravceprav.cz/>

6. Další licenční smlouvy užívané ve spojitosti s hudbou

Licencování hudebních děl je přední možností šíření hudby mezi autorem či výkonným umělcem a veřejností. Dalo by se očekávat, že osobou poskytující licenci bude typicky autor díla, ovšem v hudebním průmyslu tomu nemusí být vždycky tak. Častokrát se v této oblasti setkáváme se situací, kdy osobou poskytující licenci je nahrávací společnost, která má s umělcem uzavřený tzv. *recording agreement*. Uzavřením *recording agreementu* se nahrávací společnosti nestávají nabyvateli licence, ale vlastníkem nahraného materiálu, a tudíž nejsou omezeny v nakládání s takovou věcí. V obecné rovině je *recording agreement* smlouva vlastního druhu, koncepčně ji lze pokládat za smlouvu o dílo a smlouvu příkazní.¹⁴⁷

6.1 Smlouva o dílo

Obecně je upravena smlouva o dílo v ustanovení § 2586 OZ, kde je v odst. 1. stanoveno, že „*smlouvou o dílo se zhotovitel zavazuje provést na svůj náklad a nebezpečí pro objednatele dílo a objednatel se zavazuje dílo převzít a zaplatit cenu.*“ Pro smlouvu o dílo nenajdeme v Autz speciální úpravu, takže je třeba vycházet z úpravy obecné obsažené v OZ. Pojem dílo z hlediska autorského práva bylo již vysvětleno v 1. kapitole této práce, ovšem je potřeba se zabývat i pojmem dílo v kontextu ustavení OZ, přičemž dle ustanovení § 2587 se dílem rozumí „*zhotovení určité věci, nespadá-li pod kupní smlouvu, a dále údržba, oprava nebo úprava věci, nebo činnost s jiným výsledkem. Dílem se rozumí vždy zhotovení, údržba, oprava nebo úprava stavby nebo její části.*“ Pod pojmem *činnost s jiným výsledkem* se dle nové úpravy OZ skrývá i taková činnost, který nemusí být hmotně vyjádřena.¹⁴⁸ Právě tato skutečnost otevírá dveře pro předměty autorského práva, kterými budou např. počítačový program nebo živý koncert hudebního interpreta.

¹⁴⁷ Recording agreement se používá hojně zejména v USA.

¹⁴⁸ ŠTANDERA, Jan. § 2587 [Dílo]. In: ŠTANDERA, Jan. Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 9.

Současně je třeba smlouvu o dílo odlišovat od smlouvy kupní, kdy za kupní smlouvu se dle zákona nepovažuje taková smlouva, která spočívá ze své podstatné části ve výkonu činnosti.¹⁴⁹

Pro dílo vytvořené autorem na základě smlouvy o dílo najdeme úpravu v ustanovení § 61 Autz. Dle ust. 1 zmíněného paragrafu platí, že autor při vytvoření díla na objednávku zároveň poskytl k dílu licenci k účelu, který vyplývá ze smlouvy. Dle literatury se jedná o tzv. *kvazilicenci*, na základě které jsou omezena autorská práva. Důvodem omezení práv autora je především ochrana majetkových práv objednatele. Při smlouvě o dílo jde tedy o 2 nezávislé závazkové poměry, jedním je závazek díla, druhým je závazek licenční (kvazilicenční). Jeden závazek směřuje k pořízení díla, druhý k jeho následnému užití. Ve druhé části zmiňovaného paragrafu 61 odst. 1 Autz je stanoveno, že pokud má objednatel záměr využít dílo nad rámec účelu smlouvy o dílo, je třeba ještě k tomuto účelu sjednat zvláštní licenční smlouvu (či ji zanést do původní smlouvy o dílo). K tomu v praxi běžně dochází. Sjednány jsou tak i dvě odměny, jedna za vytvoření, druhá za užití díla.¹⁵⁰

Co do rozsahu poskytnuté licence v rámci smlouvy o dílo, může dle okolností objednatel dílo sám užít či oprávnění k užití poskytnout třetí osobě v podobě podlicence. Zároveň není vyloučeno ani právo postoupit zákonné oprávnění na třetí osobu, což se děje zejména pokud dílo je spojeno ještě s určitým dalším předmětem (např. dílo grafické ve spojitosti s ochrannou známkou). Z pohledu autora jsou v rámci vyhotovení díla zachována jeho výlučná osobnostní práva spolu s výlučnými majetkovými právy. Z hlediska výhradnosti licence autorský zákon předpokládá poskytnutí licence nevýhradní, není-li stanoveno jinak. Rozdíl oproti autorskoprávní licenční smlouvě spočívá v závazku dílo skutečně užít, zatímco u objednatele je stanovena licence pouze opravňující.¹⁵¹

¹⁴⁹ ŠTANDERA, Jan. § 2587 [Dílo]. In: ŠTANDERA, Jan. Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 9.

¹⁵⁰ TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 61 [Dílo vytvořené na objednávku a soutěžní dílo]. In: TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 670.

¹⁵¹ Tamtéž s. 670.

6.2 Licenční smlouva nakladatelská

Nakladatelská licenční smlouva je tradiční typovou smlouvou. Její zvláštnost spočívá ve specifickém vztahu autora a nakladatele (nabyvatele práv), založeném na veřejném užívání díla.¹⁵²

Pojem nakladatele zákon nedefinuje, ale obecně jim myslíme obchodní závod vykonávající nakladatelskou činnost jako předmět svého podnikání. Onou nakladatelskou činností se nejčastěji myslí tvorba, distribuce nebo výroba knih. Dle zákona však jde i o „rozšiřování autorského díla slovesného, hudebně dramatického nebo hudebního, výtvarného, fotografického nebo vyjádřeného způsobem podobným fotografii.“¹⁵³ Setkat se můžeme i s pojmem vydavatelství. Zákon nám nerozlišuje mezi vydavatelstvím a nakladatelstvím, v praxi se ovšem pojmy poměrně striktně rozlišují, přičemž vydavatelství je pojem spojený s hudebním průmyslem, to znamená s vydáváním hudebních děl. Toto rozdělení nám dobře ilustruje český hudební label *Bigg Boss*, který je hiphopovým vydavatelstvím a zároveň knižním nakladatelstvím.¹⁵⁴

Mezi pojmové znaky nakladatelské licenční smlouvy patří to, že na jejím základě se pořizují rozmnoženiny autorského díla a zároveň jde i jeho rozšiřování. V hudbě tedy půjde například o vydávání digitálních rozmnoženin jako CD, DVD apod. Nakladatelská licence se však nemůže vázat na díla provedená výkonnými umělci. Krom zmíněného rozmnožování díla a rozšiřování rozmnoženin se často vydavatelství zaměřují i na sdělování díla veřejnosti. Uzavírají se pak, smlouvy kombinované, tedy nakladatelská smlouva spolu s obecnou licenční smlouvou.¹⁵⁵

Specifika pro nakladatelskou smlouvu jsou stanovena v ustanovení § 2384 až 2386, jinak se na ni vztahují obecná ustanovení § 2358 a násl. Pro nakladatelskou

¹⁵² CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. § 2384 [Základní ustanovení]. In: CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. Autorský zákon. 5. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 342.

¹⁵³ Ustanovení § 2384 odst. 1 OZ

¹⁵⁴ Pouštím dolary jako draky. Jak řídí své firmy čeští obchodníci s rapem Bigg Boss nebo Milion+? | Radio Wave. Radio Wave [online]. Copyright © 1997 [cit. 30.03.2021]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/poustim-dolary-jako-draky-jak-ridi-sve-firmy-cesti-obchodnici-s-rapem-bigg-boss-5985602>

¹⁵⁵ CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. § 2384 [Základní ustanovení]. In: CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. Autorský zákon. 5. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 342.

licenční smlouvu platí právní domněnka výhradnosti licence, pokud si strany nestanoví jinak. Výjimka je však u děl užitých v periodickém tisku, tam platí právní domněnka nevýhradnosti. K zachování domněnky je nutné dodržet písemnou formu.¹⁵⁶

Autorský zákon ve svém ustanovení § 87 odst. 1 stanovuje, v případě rozmnožení děl pro vlastní potřebu, absolutní majetkové právo na náhradní odměnu. To se týká primárně děl rozmnožených na papír, ale i na formu digitálních rozmnoženin jako zvukový či audiovizuální záznam. Důvodem je ochrana investic nakladatele až do chvíle uvedení díla na trh. Jinak doba trvání absolutního práva nabyvatele činí 50 let od roku po vydání díla (ust. § 87 odst.2).¹⁵⁷

¹⁵⁶ Tamtéž, s 342.

¹⁵⁷ TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 87 [Právo nakladatele]. In: TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 834.

7. Licenční smlouvy spojené s hudbou na internetu

7.1 Licence Creative Commons

Nezisková organizace Creative Commons dala v roce 2001 vzniknout licenci Creative Commons. Založení této organizace je spojeno s jménem Lawrence Lessiga, profesora Stanfordké univerzity v USA. Ten je zastáncem prohlubování volného přístupu k informacím na internetu.¹⁵⁸

Z pohledu autora je licence Creative Commons cestou, jak své dílo volně zpřístupnit, a to v rozsahu podmínek stanovených pro Creative Commons, které si autor může sám vybrat a jsou světově srozumitelné. Děje se tak zejména u hudebních děl či literárních děl. Mezi nejznámější webové stránky používající licenci Creative Commons patří Wikipedia. Nejde přitom o popírání copyrightu, ale o jeho prohloubení v kontextu stále se rozšiřující sítě internetu.

Zasazení licence Creative Commons do kontextu copyrightu znázorňuje následující obrázek.

Ten lze interpretovat jako ukázkou možných režimů zveřejnění autorských děl, kdy na jedné straně existuje *copyright*, který přiznává autorům všechna práva vyplývající z Autz. Opakem copyrightu je pak tzv. *public domain*, který lze vykládat ve smyslu absolutní volnosti nakládání s takto označeným dílem. To se prakticky vztahuje například na díla vynechaná z autorskoprávní ochrany Autz či na volná díla. Na jedné straně tedy máme striktní kontrolu užívání díla oproti právu kohokoliv s dílem jakkoli zacházet. Jak je znázorněno, licence Creative Commons je

¹⁵⁸ Licence Creative Commons a perspektiva jejich zavedení do českého prostředí | Ikaros. Ikaros | elektronický časopis o informační společnosti [online]. Copyright © 1997 [cit. 30.03.2021]. Dostupné z: <https://ikaros.cz/licence-creative-commons-a-perspektiva-jejich-zavedeni-do-ceskeho-prostredi>

¹⁵⁹ What We Do - Creative Commons. When we share, everyone wins - Creative Commons [online]. Dostupné z: <https://creativecommons.org/about/>

kompromisem mezi zmíněnými extrémami, dílo je tak veřejně přístupné za současné vázanosti jeho užití na podmínky určené autorem.

7.1.1 Licenční prvky Creative Commons

Licence Creative Commons se může skládat z určitých prvků, které ve vzájemné kombinaci formují možnost dílo příslušným způsobem užit. Tyto prvky jsou grafické symboly, což je výhodou z hlediska lepšího globálního porozumění poskytované licence.

Jednotlivé prvky jsou popsány takto:

Právo šířit dílo (anglicky Share). Symbol společný pro všechny druhy Creative Commons. Znamená možnost licencované dílo rozšiřovat (kopírovat, distribuovat, sdělovat veřejnosti). Zároveň je možné dílo zařadit do souborného díla (např. časopis či sborník) a jako jeho součást jej v nezměněné podobě šířit dál.

Právo upravovat dílo (anglicky Remix). Licence s tímto symbolem umožňuje uživateli pozměňovat nebo doplnit dílo. Umožňuje také celé licencované dílo či jeho část zpracovat spolu s dílem dalším. Například jde o dramatizaci, překlady, úpravu fotografií, remix hudebních skladeb.

Uveďte původ (anglicky Attribution). Další společný prvek pro veškeré licence. Kdykoliv je rozšiřováno licencované dílo nebo jeho úprava, vyžaduje se uvést údaje o tom, kdo je autor díla, a to takovým způsobem, pro který se autor vyslovil. Pokud nedošlo k upřesnění těchto údajů, je potřebné alespoň uvést jeho jméno (eventuálně pseudonym), název díla a odkaz vedoucí k originální licenci Creative Commons. Pokud je upravené dílo dál šířeno, je nutné současně uvádět i způsob, jakým bylo dílo upraveno.

Zachovejte licenci (anglicky Share Alike). V případě libovolné úpravy díla, je zde založena povinnost výsledek takové práce zveřejnit pod stejnou či slučitelnou licenci. Například, pokud by byla upravena fotografie, jež je současně vystavena pod licenci CC-BY-SA (bude rozebráno dále), je nutné pro takto upravenou fotografii užit

stejný typ licence CC-BY-SA.

Neužívejte dílo komerčně (anglicky Noncommercial) Tato značka znamená, že je možné nakládat s dílem čistě ve spojitosti s nekomerčními účely. Neboli při rozšiřování díla zde nesmí vnikat jakýkoliv finanční prospěch.

Nezpracovávejte (anglicky No Derivatives). Tento prvek značí zákaz jakýmkoliv způsobem měnit dílo (pozměňovat ho nebo doplňovat). Jde o protiklad licenčního prvku - *právo dílo upravovat* zmíněného výše. Nelze tedy najít tyto dva prvky dohromady.¹⁶⁰

7.1.2 Typy licencí Creative Commons

Různou kombinací licenčních prvků potom rozeznáváme tyto typy licencí:

OZNAČENÍ LICENCE	POUŽITÍ LICENCE	VYSVĚTLIVKY
by		uved'te autora
by-sa		uved'te autora a současně zachovejte licenci

¹⁶⁰ Licenční prvky – Creative Commons Česká republika. Creative Commons Česká republika – Oficiální stránky veřejných licencí Creative Commons pro Českou republiku [online]. Copyright © 2021 [cit. 30.03.2021]. Dostupné z: <http://www.creativecommons.cz/licence-cc/licenčni-prvky/>, upraveno autorem

by-nd		uved'te autora a do díla nezasahujte
by-nc		uved'te autora a nevyužívejte komerčně
by-nc-sa		uved'te autora, nevyužívejte komerčně a zachovejte licenci
by-nc-nd		uved'te autora, nevyužívejte komerčně a nezasahujte do díla

161

Svou povahou je licence Creative Commons licencí nevýhradní a neúplatnou. Způsob jejího uzavření je v souladu s § 2373 OZ, tzn. máme zde neadresovaný návrh na uzavření licenční smlouvy a jeho konkludentní přijetí. Vzhledem k rozmachu sociálních sítí a tvorbě jejich obsahu existuje například zvuková knihovna YouTube,

¹⁶¹ Licence Creative Commons a perspektiva jejich zavedení do českého prostředí | Ikaros. Ikaros | elektronický časopis o informační společnosti [online]. Copyright © 1997 [cit. 30.03.2021]. Dostupné z: <https://ikaros.cz/licence-creative-commons-a-perspektiva-jejich-zavedeni-do-ceskeho-prostredi>, upraveno autorem

kterou lze používat zcela bezplatně právě na základě licencí Creative Commons.¹⁶²

¹⁶² Použití hudby a zvukových efektů ze Zvukové knihovny - Nápověda YouTube. Google Help [online]. Copyright © 2021 Google [cit. 30.03.2021]. Dostupné z: <https://support.google.com/youtube/answer/3376882?hl=cs>

8. Závěr

Mým cílem v této diplomové práci bylo přiblížit čtenáři problematiku licenčních smluv v hudebním průmyslu s tím, že každá kapitola měla svým obsahem k takovému účelu jistým způsobem přispět. Na počátku jsem se zabýval vymezením základní pojmů, které vycházejí z autorského práva a slouží k orientaci v právně relevantních institutech spojených s hudbou. Zmínil jsem i kolektivní správu práv autorských a souvisejících, jejichž důležitost pro hudební průmysl spočívá zejména ve výkonu a ochraně práv autorů a ostatních nositelů, kteří by sami tohoto účelu dosáhnout nemohli.

Ve druhé kapitole jsem zmínil nejpodstatnější prameny licenční smlouvy, jež jsou zároveň úzce propojeny s autorským právem. Zde stojí za povšimnutí silný vliv mezinárodních smluv a práva EU. Z pohledu vnitrostátního právního řádu bylo zásadní přijetí nového občanského zákoníku, kam přešla obecná úprava licence z Autz.

Kromě licenční smlouvy známe i bezsmluvní typy užití autorského díla, kam patří zákonné licence a volná užití. S ohledem na autorovo osobnostní právo na nedotknutelnost jeho díla, může autor rozhodnout o omezenosti či neomezenosti jím poskytované licence. S otázkou nakládání s autorským dílem pak souvisí výhradnost či nevýhradnost licence.

Autorskoprávní licenční smlouva je jednou ze stěžejních částí mé diplomové práce. Její specifika lze demonstrovat například na fungování internetové platformy *BeatStars*, kde dochází k nabídce hudebních děl neurčitému okruhu uživatelů s odkazem na zde zveřejněné licenční podmínky. Dále jsem obecně popsal autorskoprávní licenční smlouvu od jejího vzniku až po zánik, spolu s její dispozicí v podobně podlicence.

V další kapitole popisují jednotlivé druhy výkonu kolektivní správy, s hudbou úzce spjatými. Jde o kolektivní správu povinnou, rozšířenou a dobrovolnou. Dle druhu kolektivní správy pak kolektivní správce uzavírá licenční smlouvy hromadné nebo také kolektivní.

Další licenční smlouvou užívanou v hudebním průmyslu je licenční smlouva

nakladatelská, byť pokud právnická osoba pořizuje rozmnoženiny hudebních skladeb a stará se i typicky o jejich rozšiřování, používá se pojmu vydavatelství (nikoliv nakladatelství). Vznik licence je spjat i se smlouvou o dílo, což je případ tzv. recording agreementu, často používaného zejména v USA.

V poslední kapitole zmiňuji licence Creative Commons příznačné pro užití hudby na internetu, nejčastěji při tvorbě videí.

Na závěr bych podotknul, že z mého pohledu neexistuje pro hudebníky příliš komplexních informačních zdrojů, které by byly schopné vnést světlo na problematiku hospodářského využití hudebních děl. Z pohledu hudebního fanouška je mým přáním, aby co možná nejvíce umělců mělo takové finanční zajištění, které by jim dalo možnost se soustředit jen na hudbu a přinášet tak lidem radost.

9. Cizojazyčné resumé

The aim of the diploma thesis is to acquaint reader with license agreements in perspective of music industry.

The diploma thesis is divided into consequential chapters. The first chapter is focused on defining of basic terms used by copyright law which are relevant for understanding of license agreement. The following part is there to set a legal frame for license agreements. It is divided into 4 fields: constitutional foundations, international sources, European Union law and domestic legal system.

The third chapter is dedicated to licenses in general and its division to contractual, legal and compulsory licenses. Later on, there is a comparison of limited and unlimited licenses, exclusive and non-exclusive licenses.

The following chapter describes license agreement from various points of view starting with its conclusion, parties, purpose, subject and content. The second part of this chapter focuses on terms of the license agreement and disposition with the license by sublicensing and license assignment. The end is focused on license fee and termination of the license agreement.

The final part of the diploma thesis contains basic types of collective management of copyrights and license agreements commonly concluded in this area - repertory and collective license agreements. Another types of license agreements mentioned are the publishing contract and the contract for work.

The last chapter concentrates on the Creative Commons license on the internet.

10. Seznam použité literatury a zdrojů

Monografie:

1. FALADOVÁ, Adéla. Autorské právo v praxi. Praha: FCC Public, 2015. ISBN 978-80-86534-26-8
2. KNAPP, Viktor. Teorie práva. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995. ISBN 80-7179-028-1
3. MATĚJČNÝ, Tomáš. Kolektivní správa autorských práv. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-528-9
4. PAVLÍČEK, Václav. *Ústavní právo a státověda*. 3. vydání. Praha: Leges, 2020. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-468-8
5. SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-386-5,
6. TELEC, Ivo. *Pojmové znaky duševního vlastnictví*. [Praha]: C.H. Beck, 2012. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-425-4
7. TELEC, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3.
8. TŮMA, Pavel. Smluvní licence v autorském právu. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-573-5

Právní předpisy:

1. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
2. zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
3. Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)
4. Zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon)
5. Zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění pozdějších předpisů (zákon o ochraně práv k odrůdám)
6. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
7. Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích
8. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Komentáře:

1. BÍLKOVÁ, Jana, ČERNÝ, Michal, ČUHELOVÁ, Kateřina, DAVID, Ludvík, DÁVID, Radovan, DOBROVOLNÁ, Eva, FOJTÍK, Lumír, HANDLAR, Jiří, HAVLAN, Petr, HOLEJŠOVSKÝ, Josef, HORECKÝ, Jan, HULMÁK, Milan, HURDÍK, Jan, HRDLIČKA, Miloslav, KOUKAL, Pavel, LASÁK, Jan, LAVICKÝ, Petr, LAZÍKOVÁ, Jarmila, LEBEDA, Martin, PODIVÍNOVÁ, Martina Kuloglija, PONDIKASOVÁ, Tereza, RONOVSÁ, Kateřina, RUBAN, Radek, ŠEVČEK, Marek, TŮMA, Pavel, VÍTEK, Jindřich. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, ISBN: 978-80-7400-529-9
2. HULMÁK, Milan, BEDNÁŘ, Václav, BEZOUŠKA, Petr, BOHMAN, Ludvík, DOBROVOLNÁ, Eva, DOLEŽAL, Tomáš, ELEK, Štefan, HANDLAR, Jiří, HAVEL, Bohumil, HORÁK, Pavel, CHALOUPKOVÁ, Helena, KABELKOVÁ, Eva, KASÍK, Petr, KOTÁSEK, Josef, LIŠKA, Petr, MACEK, Jiří, ONDREJOVÁ, Dana, PETROV, Jan, PIHERA, Vlastimil, SEDLÁČEK, Dušan, SEDLÁČEK, Pavel, SELUCKÁ, Markéta, SIMON, Pavel, SVOBODA, Lukáš, TRUBAČ, Ondřej, VÍTOVÁ, Blanka, WAWERKOVÁ, Magdalena. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, ISBN 978-80-7400-287-8
3. CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. *Autorský zákon*. 5. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, ISBN: 978-80-7400-671-5
4. RADVANOVÁ, Senta, Jiří ŠVESTKA a Jan DVOŘÁK. *Občanské právo hmotné*. 5., jubilejní aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009, ISBN 978-80-7357-465-9
5. ŠTANDERA, Jan. *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, ISBN: 978-80-7400-519-0
6. TELEEC, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019, ISBN: 978-80-7400-748-4.

Internetové zdroje:

1. INTERGRAM - Nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů. [online]. Dostupné z: <http://www.dusevnivlastnictvi.cz/index.php/cz/ministerstvo-kultury-cr/intergram-nezavisla-spolecnost-vykonnych-umelcu-a-vyrobcu-zvukovych-a-zvukove-obrazovych-zaznamu>
2. Licence Creative Commons a perspektiva jejich zavedení do českého prostředí | Ikaros. Ikaros | elektronický časopis o informační společnosti [online]. Copyright © 1997 [cit. 30.03.2021]. Dostupné z: <https://ikaros.cz/licence-creative-commons-a-perspektiva-jejich-zavedeni-do-ceskeho-prostredi>
3. Licence Creative Commons a perspektiva jejich zavedení do českého prostředí | Ikaros. Ikaros | elektronický časopis o informační společnosti [online]. Copyright © 1997 [cit. 30.03.2021]. Dostupné z: <https://ikaros.cz/licence-creative-commons-a-perspektiva-jejich-zavedeni-do-ceskeho-prostredi>,
upraveno autorem
4. Licenční prvky – Creative Commons Česká republika. Creative Commons Česká republika – Oficiální stránky veřejných licencí Creative Commons pro Českou republiku [online]. Copyright © 2021 [cit. 30.03.2021]. Dostupné z: <http://www.creativecommons.cz/licence-cc/licencni-prvky/>,
upraveno autorem
5. Licenční smlouvy v oblasti duševního vlastnictví | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbíрка zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 27.03.2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/licencni-smlouvy-v-oblasti-dusevniho-vlastnictvi-soucasny-stav-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-95227.html>
6. Mezinárodní | Úřad průmyslového vlastnictví. Úřad průmyslového vlastnictví [online]. Copyright © Úřad průmyslového vlastnictví. [cit. 12.03.2021]. Dostupné z: <https://upv.gov.cz/informacni-zdroje/pravni-predpisy/mezinarodni>
7. Nařízení a směrnice EU o autorském právu a právech souvisejících s právem autorským – mkcr.cz. Ministerstvo kultury České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/narizeni-a-smernice-eu-o-autorskem-pravu-a-pravech->

- souvisejících-s-právním-autorským-695.html
8. Nezávislý správce práv - Poskytujeme služby v oblasti licencování děl a dalších předmětů ochrany. Nezávislý správce práv - Poskytujeme služby v oblasti licencování děl a dalších předmětů ochrany [online]. Copyright © [cit. 02.04.2021]. Dostupné z: <http://nezavislyspravceprav.cz/>
 9. O nás | OSA.CZ. Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním | OSA.CZ [online]. Dostupné z: <https://www.osa.cz/kdo-jsme/o-nas/>
 10. Ochranná Asociace Zvukařů - Autorů. [online]. Dostupné z: <http://www.dusevni vlastnictvi.cz/index.php/cz/ministerstvo-kultury-cr/ochranna-asociace-zvukaru-autoru>
 11. Organizace oprávněné k výkonu kolektivní správy práv - mkcr.cz. Ministerstvo kultury České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/organizace-opravnenne-k-vykonu-kolektivni-spravy-prav-692.html>
 12. Pouštím dolary jako draky. Jak řídí své firmy čeští obchodníci s rapem Bigg Boss nebo Milion+? | Radio Wave. Radio Wave [online]. Copyright © 1997 [cit. 30.03.2021]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/poustim-dolary-jako-draky-jak-ridi-sve-firmy-cesti-obchodnici-s-rapem-bigg-boss-5985602>
 13. Použití hudby a zvukových efektů ze Zvukové knihovny - Nápověda YouTube. Google Help [online]. Copyright © 2021 Google [cit. 30.03.2021]. Dostupné z: <https://support.google.com/youtube/answer/3376882?hl=cs>
 14. Seznam nezávislých správců práv - mkcr.cz. Ministerstvo kultury České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/seznam-nezavislych-spravcu-prav-1640.html>
 15. What We Do - Creative Commons. When we share, everyone wins - Creative Commons [online]. Dostupné z: <https://creativecommons.org/about/>